

PHILIP MORRIS
OPERATIONS A.D. NIŠ

Република Србија
МИНИСТАРСТВО НАУКЕ,
ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА И ИНОВАЦИЈА

NALED

СМЕРНИЦЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ САРАДЊЕ НАУКЕ И ПРИВРЕДЕ У ОКВИРУ ДОКТОРСКИХ СТУДИЈА - **ИНДУСТРИЈСКИХ ДОКТОРАТА**

STARTECH

СМЕРНИЦЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ
САРАДЊЕ НАУКЕ И ПРИВРЕДЕ У
ОКВИРУ ДОКТОРСКИХ СТУДИЈА –
ИНДУСТРИЈСКИХ ДОКТОРАТА

Београд, мај 2025.

Издавач: **НАЛЕД**

Одговорно лице:
Виолета Јовановић

Аутори:
Милан Стефановић
Марија Сузић
др Душан Васиљевић

Сарадници:
Ирена Ђорђевић Шушић
Јована Стефановић
Андреа Радоњанин
Владимир Бојковић

Захвалност:

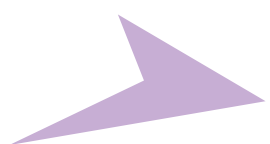
Аутори изражавају посебну захвалност представницима високошколских установа, научних института и привредних друштава који су својим активним учешћем у консултативном процесу, конструктивним сугестијама и пажљиво формулисаним коментарима значајно допринели квалитету, јасноћи и применљивости ових Смерница. Њихово стручно знање, искуство и ангажованост током припреме документа представљају важан допринос остваривању циља Смерница – унапређењу сарадње између науке и привреде кроз развој концепта индустријских доктората у Републици Србији.

© 2025 **NALED** Овај документ је израдио НАЛЕД у оквиру StarTech пројекта за промоцију иновација и технолошког развоја у Србији, у сарадњи са Владом Републике Србије и Министарством науке, технолошког развоја и иновација, а уз финансијску подршку компаније Philip Morris. Сви напори су учињени како би се осигурала поузданост, тачност и ажурност информација изнетих у овој публикацији. НАЛЕД и StarTech не прихватају било какав облик одговорности за евентуалне грешке садржане у документу или насталу штету, финансијску или било коју другу, проистеклу у вези са коришћењем овог документа. Коришћење, копирање и дистрибуција садржаја ове публикације дозвољено је искључиво у непрофитне сврхе и уз одговарајуће назначење имена, односно признавање ауторских права НАЛЕД-а.

САДРЖАЈ:

ПРЕДГОВОР	7
СПИСАК СКРАЋЕНИЦА.....	8
УВОД.....	9
ШТА СУ ИНДУСТРИЈСКИ ДОКТОРАТИ?	10
МОДЕЛИ ИНДУСТРИЈСКИХ ДОКТОРАТА	13
Структурирани модел индустријских доктората	13
Структурирани модел индустријских доктората у случају да је докторанд стипендиста Министарства науке, технолошког развоја и иновација	17
Ad hoc модел индустријских доктората	20
КЉУЧНИ АСПЕКТИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ИНДУСТРИЈСКИХ ДОКТОРАТА.....	22
УЛОГЕ И ОДГОВОРНОСТИ У ИНДУСТРИЈСКИМ ДОКТОРАТИМА.....	24
ИНТЕЛЕКТУАЛНА СВОЈИНА, ОБЈАВЉИВАЊЕ РЕЗУЛТАТА И ЗАШТИТА ПОДАТАКА.....	26
ИНДУСТРИЈСКИ ДОКТОРАТИ И РАДНО АНГАЖОВАЊЕ ДОКТОРАНАДА У ПРИВРЕДНОМ СУБЈЕКТУ	37
Анекс 1 – Споразум о научно-техничкој сарадњи.....	38
Анекс 2 – Уговор о спонзорству	44
Анекс 3 – Уговор о реализацији истраживања	54

ПРЕДГОВОР

Пред вама су Смернице за реализацију сарадње науке и привреде у оквиру докторских студија – индустријских доктората у Србији, које је израдио НАЛЕД у сарадњи са Министарством науке, технолошког развоја и иновација, а у оквиру StarTech пројекта и уз финансијску подршку компаније Philip Morris. Ове Смернице настале су као подршка академској и привредној заједници у Србији, са циљем да олакшају примену напредних модела за сарадњу два сектора на спровођењу најперспективнијих научних истраживања.

Савремени глобални токови и изазови четврте индустријске револуције, као и динамичне промене у привреди, захтевају снажније и систематичније повезивање знања и иновација са потребама привреде. Управо у том споју науке и привреде лежи потенцијал за иновације, одрживи развој и дугорочни економски раст. Индустријски докторати су један од најделотворнијих механизма за сарадњу научноистраживачке заједнице и привредног сектора. Овај механизам омогућава истраживачима да у току докторских студија активно учествују у решавању конкретних технолошких и пословних изазова, радећи у реалним пословним условима, кроз сарадњу са привредом, док се истовремено подиже капацитет привредних субјеката за истраживање, развој и иновације. На тај начин долази до преноса знања из академске у привредну сферу и обратно, и стварања нових вредности заснованих на знању.

Министарство науке, технолошког развоја и иновација посвећено је стварању подстицајног иновативног екосистема у Републици Србији, у којем се научноистраживачки рад све више

усмерава ка економски и друштвено релевантним резултатима, градећи тако економију засновану на знању. Подстицањем спровођења индустријских доктората, Министарство настоји да ојача везу између академије и привреде, као и да омогући и помогне трансфер технологија, развој капацитета за истраживања и развој нових производа и услуга, раст конкурентности домаће привреде и отварање нових могућности за запошљавање високообразованих стручњака.

„Смернице за реализацију сарадње науке и привреде у оквиру докторских студија – индустријских доктората“ настале су као одговор на потребу да се ова врста сарадње ојача и систематизује за високошколске и научноистраживачке установе, привредне субјекте и докторанде.

Посебну захвалност изражавамо НАЛЕД-у, који кроз пројекат StarTech даје снажан допринос изградњи иновационог система у Републици Србији, и компанији Philip Morris, која кроз подршку овом пројекту показује пример одговорног корпоративног деловања и улагања у будућност засновану на знању и иновацијама.

Верујем да ће смернице представљати значајан ресурс за све актере у процесу реализације индустријских доктората, као и да ће допринети унапређењу компетенција истраживача и јачању веза између академске заједнице и привреде, те бити додатни подстрек за развој иновационе економије у Републици Србији.

Академик проф. др Бела Балинт

Министар науке, технолошког развоја и иновација

СПИСАК СКРАЋЕНИЦА

ВШУ – Високошколска установа

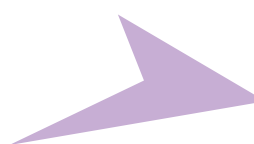
ИП – Интелектуална својина

НДА – Уговор о чувању поверљивих података (енг. Non-Disclosure Agreement)

НИО – Научно-истраживачка организација

НИТРА – Министарство науке, технолошког развоја и иновација

ПС – Привредни субјекат

УВОД

Од 1980-их година европске земље уводе праксу индустријских доктората како би се утицало на изградњу и јачање партнерстава и размену знања између академске заједнице и привреде. Овим концептом се високошколским установама обезбеђују додатни ресурси за спровођење истраживања, доприноси значајних истраживања у пракси и утицају на привреду, друштво и научни развој, као и чвршћем повезивању са привредним субјектима након одбране докторске тезе кроз наставак колаборације академског и привредног субјекта. С друге стране, индустријски докторати доприносе јачању иновативних активности у привреди која се може превести у компетитивну предност на тржишту. Такође, омогућавају образовање истраживача са доменском експертизом у научној дисциплини од интереса, што доприноси јачању улоге иновација у развоју привреде и друштва у целини.

Ове Смернице имају за циљ да дају преглед основних модела сарадње науке и привреде у оквиру докторских студија и да пруже одговоре на најважнија питања о практичним аспектима њиховог успостављања. Сврха Смерница је да подстакну сарадњу науке и привреде на основама транспарентности, поштовања добре праксе у научном истраживању, а у најбољем дугорочном интересу докторанда и квалитетне науке, уз стварање стимулативног оквира за

улагања привреде у истраживање и иновације. При томе се допринос привреде науци треба посматрати широко, тако да укључује не само финансијску и материјалну подршку, већ и приступ истраживачким капацитетима привредног субјекта, саветовање и вођење од стране стручњака запослених у привредном субјекту, итд.

Модел индустријских доктората дати у овим Смерницама нису обавезујући, већ указују на могућности за успостављање сарадње у оквиру постојећег регулаторног оквира. Различити модели се могу комбиновати и прилагођавати у складу са специфичним потребама, а у циљу успостављања оптималног начина сарадње између заинтересованих страна. Поред модела сарадње, Смернице нуде усмерења за њену формализацију кроз конкретне предлоге за уређење односа између укључених страна, од тога како иницирати сарадњу до начина заштите интелектуалне својине која у тој сарадњи може настати.

Иако су неки од представљених модела већ заступљени у пракси одређених високошколских установа и привредних субјеката, сврха Смерница је да спорадична сарадња прерасте у широко распрострањену и добро уређену праксу, на обострану корист научне и привредне заједнице, а посебно у корист докторанда.

ШТА СУ ИНДУСТРИЈСКИ ДОКТОРАТИ?

1. Шта се подразумева под сарадњом науке и привреде у оквиру докторских студија, односно под индустријским докторатима?

Сарадња науке и привреде у оквиру докторских студија (у даљем тексту: индустријски докторати) представља сарадњу високошколске установе и одређеног привредног субјекта у оквиру које студент докторских студија целокупно или одређени део истраживања у оквиру докторске тезе спроводи уз подршку привредног субјекта. Ова подршка може да има један или више различитих видова: делимичну или пуну стипендију за докторске студије, ангажовање докторанда на раду у привредном субјекту у области сродној теми докторске дисертације, финансирање укупних или дела трошкова спровођења истраживања, финансирање учешћа на научним скуповима у функцији израде дисертације, публиковања дисертације, омогућавање коришћења просторија, опреме, база података и сл. привредног субјекта за спровођење истраживања, одређивање стручних сарадника из привреде, итд.

Сарадња се може успоставити путем различитих модела, укључујући:

- на основу двојног споразума између привредног субјекта и високошколске установе,
- на основу тројног споразума између високошколске установе, привредног субјекта и докторанда и

- на основу двојног споразума између привредног субјекта и докторанда.

Сарадња између привредног субјекта и високошколске установе се може успоставити тако да се односи на само једног докторанда или на више њих. У сваком случају је потребно обезбедити пуну транспарентност у односима између докторанда, високошколске установе и привредног субјекта.

У овом контексту, појмови „привредни субјекат“ и “привреда” се користе као синоними, а односе се првенствено на привредна друштва и предузетнике – при чему се сарадња може успоставити са једним или више њих.

Принципи и модели који су у Смерницама дати за привредне субјекте могу се примењивати и на подршку од стране других субјеката – фондација, удружења, појединаца и сл.

Индустријски докторати, као облик сарадње науке и привреде, су већ присутни у пракси одређених високошколских установа и привредних субјеката; и модели описани у Смерницама су дефинисани тако да њихова примена не захтева измене постојећег регулаторног оквира који уређује ову област, нити доношење нових закона.

Такође, сви термини коришћени у овим Смерницама који су изражени у граматичком мушком роду, подразумевају природно женски и мушки пол лица на која се односе.

2. Који закони уређују реализацију индустријских доктората?

Индустријски докторати нису директно предмет регулисања прописа који уређују докторске студије.

Законом о високом образовању¹ уређује се систем високог образовања, услови и начин обављања делатности, основе финансирања, обим студија, садржај студијског програма, завршни рад и дисертација, као и друга питања од значаја за обављање ове делатности. Даље, Правилником о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма², прописани су стандарди и поступак акредитације докторских студија, док се поступак припреме и услови за одбрану дисертације, односно уметничког пројекта уређују општим актом универзитета.

Законом о науци и истраживањима³ је уређен општи интерес науци и истраживању, обезбеђење квалитета и развоја научноистраживачког рада, стицање звања истраживача, институционално финансирање и финансирање других програма од општег друштвеног интереса. У складу са тим, општи интерес у научноистраживачкој

Индустријске докторате, односно докторске студије у оквиру којих се део истраживања спроводи у сарадњи са привредом, могуће је реализовати у оквиру постојећих акредитованих програма докторских студија, односно није их потребно акредитовати као посебан студијски програм.

делатности може се остварити на три начина:

- I. Програмима институционалног финансирања,
- II. Другим програмима од општег интереса,
- III. Пројектним финансирањем преко Фонда за науку Републике Србије.

Индустријски докторати су дакле, препознати у оквиру других програма од општег интереса, где се докторске студије реализују укључивањем докторанада у научноистраживачки рад у оквиру истраживања која се спровode у сарадњи са привредом или кроз подршку привреде научноистраживачком раду студената докторских студија.

1) „Службени гласник РС”, бр. 88/17, 73/18, 27/18 – др. закон, 67/19, 6/20 – др. закони, 11/21 – аутентично тумачење, 67/21, 67/21 – др. Закон и 76/23

2) „Службени гласник РС”, бр. 13/19, 1/21, 19/21, 51/23 и 102/23

3) „Службени гласник РС”, бр. 49/2019, члан 12 став 1

3. Какве могућности и погодности индустријски докторати могу пружити високошколским установама и докторандима?

Интерес привреде да подржи израду доктората у одређеној области је важна индикација докторандима и високошколским установама да се ради о пољу истраживања за којим постоји реална потреба у привреди.

Привреда може високошколским установама и студентима докторских студија да понуди пуну или делимичну стипендију за докторске студије, радно ангажовање докторанда током или након завршетка докторских студија, повезивање са пословном заједницом, финансирање укупних или дела трошкова спровођења истраживања, учешћа на научним скуповима, коришћење просторија, опреме, база података и слично, подршку кроз сарадњу са стручњацима из привреде, публикација резултата истраживања и сл.

Индустријски докторати омогућавају докторандима да своја истраживања спроведу користећи ресурсе привредних субјеката и да их учине применљивијим у пракси, чиме се доприноси формирању нове генерације стручњака са знањима и вештинама које обједињују теорију и праксу.

4. Које бенефите привреда може да стекне од подршке индустријским докторатима?

Привреда кроз индустријске докторате може да, захваљујући удруживању ресурса са ВШУ

и сарадњи са стручњацима запосленим у ВШУ, учествује у развијању иновативних решења као и да унапређује сопствена сазнања о напретку у технологијама за које је посебно заинтересована, што директно доприноси повећању њене конкурентности. Осим тога, добија могућност адаптације неконвенционалних метода које се користе у истраживању у сопствене процесе и употребе најновијих резултата истраживања који могу послужити у пракси за промену устаљених пословних парадигми и последично, значајно повећати конкурентност на тржишту. Такође, сарадња са докторандима и приступ специфичној експертизи привреди може бити потребна и корисна за развој и унапређење пословања.

Успостављањем сарадње са академском заједницом, привреда добија значајну улогу у јачању иновационог екосистема, развоју талената и унапређењу свеопште добробити друштва. Промоција и додатна видљивост коју компаније добијају захваљујући подршци науци и истраживањима је, такође, један од важних ефеката те сарадње. Подршка коју привредни субјекти обезбеђују научној заједници кроз сарадњу у оквиру индустријских доктората представља и пример добре праксе у оквиру корпоративне друштвене одговорности. На тај начин компаније граде репутацију одговорних и друштвено савесних организација које желе да допринесу напретку друштва и стварању услова за његов раст и развој.

МОДЕЛИ ИНДУСТРИЈСКИХ ДОКТОРАТА

Модели индустријских доктората представљени у наставку илуструју различите начине сарадње науке и привреде у оквиру докторских студија, односно начине на које привредни субјекти могу да подрже процес израде докторских дисертација. Ови модели нису законски обавезујући, већ су резултат анализе најбоље међународне и домаће праксе и служе као примери који се могу прилагођавати и комбиновати у складу са потребама и могућностима учесника, са циљем успостављања оптималног облика сарадње између свих заинтересованих страна.

У наставку су представљени могући модели сарадње науке и привреде у оквиру индустријских доктората:

1. Структурирани модел – темељи се на оквирном споразуму о сарадњи између привредног субјекта и високошколске установе,

1.1. Структурирани модел уз стипендију Министарства науке, технолошког развоја и иновација – подразумева споразум о сарадњи између привредног субјекта, високошколске установе, студента и државе која пружа подршку студенту кроз стипендију,

2. Ad hoc модел – заснива се на директном споразуму између привредног субјекта и докторанда, без формалног укључивања високошколске установе.

Структурирани модел индустријских доктората

Структурирани модел индустријских доктората може се остварити у два облика: као краткорочни

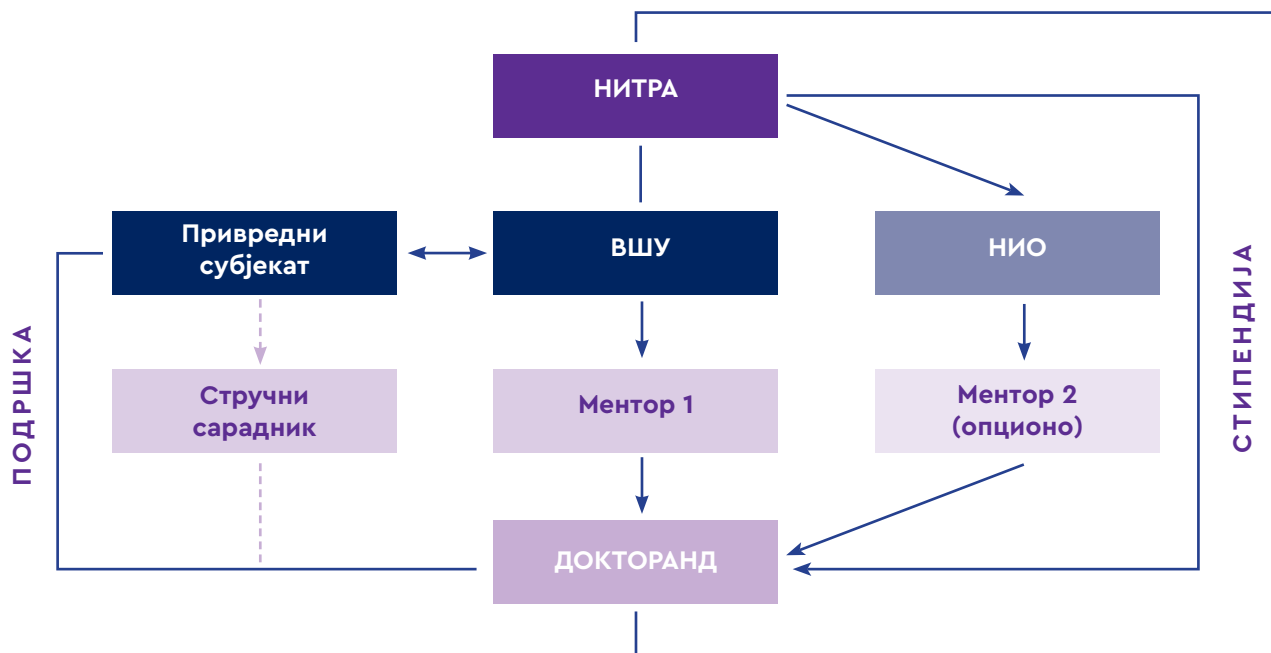
(једнократни) и дугорочни (континуирани) модел сарадње.

У краткорочном (једнократном) моделу, високошколска установа и привредни субјект договарају сарадњу у оквиру конкретне активности. Циљ овог модела је да се на једноставан, флексибилан и оперативан начин омогући привредном субјекту да пружи подршку високошколској установи и докторандима, без потребе за претходним успостављањем дугорочног оквира сарадње.

Дугорочни (континуирани) модел се заснива на успостављању општег оквира сарадње између високошколске установе и привредног субјекта склапањем оквирног споразума, који поставља темеље за даљу конкретизацију сарадње у складу са конкретним договорима. Циљ овог модела је омогућавање трајније, дугорочне и стратешке сарадње, која се формализује кроз општи споразум о сарадњи између високошколске установе и привредног субјекта.

Као посебан облик структурираног модела јавља се однос у коме је докторанд стипендиста Министарства науке, технолошког развоја и иновација, који је ангажован у научно-истраживачкој организацији.

У зависности од одабраног начина сарадње у оквиру структурираног модела, поред докторанда, високошколске установе, ментора са ВШУ и привредног субјекта, као подршка докторанду у изради индустријског доктората могу се јавити стручни сарадник из привреде, Министарство науке, технолошког развоја и иновација, научно-истраживачка организација и ментор са научно-истраживачке организације.

Илустрација 1 – Заинтересоване стране

1. Како привредни субјекат и високошколска установа могу да договоре сарадњу на индустријским докторатима у структурираном моделу?

Како би привредни субјекат сарађивао са ВШУ на индустријском докторату у оквиру структурираног модела, требало би да буде у могућности да обезбеди одговарајућу подршку за спровођење индустријског доктората, а која се може огледати у: делимичној или пуној стипендији за докторске студије, ангажовању докторанда на раду у привредном субјекту у области сродној теми докторске дисертације, финансирању укупних или дела материјалних трошкова спровођења истраживања, финансирању учешћа

на научним скуповима у функцији дисеминације резултата и израде дисертације, омогућавању коришћења просторија, опреме, база података и сл. привредног субјекта за спровођење истраживања, публикувању резултата истраживања итд.

Пожељно је да привредни субјекат одреди стручног сарадника за реализацију истраживања у оквиру докторске тезе, који би пружао стручну и организациону подршку, односно усмеравао и координирао коришћење ресурса привредног субјекта за потребе истраживања и сарађивао са ментором докторанда на високошколској установи.

У оквиру споразума који закључују високошколска

установа и привредни субјекат треба да буде прецизирано на који начин ће привредни субјекат учествовати у овој сарадњи.

2. Како се регулише сарадња високошколске установе и привредног субјекта у оквиру једнократног структурираног модела?

Уколико високошколска установа и привредни субјекат желе да успоставе једнократну сарадњу у функцији реализације једног или групе индустријских доктората, могу применити једнократни структурирани модел. Овај модел омогућава реализацију сарадње у оквиру конкретне активности везане за једног или више доктораната, и заснива се на једноставнијој и оперативнијој форми уговарања. Сарадња се може уредити на један од следећих начина:

1. Говором о пружању подршке – када компанија материјално и/или финансијски подржава високошколску установу,
2. Другим, неформалнијим правним актима, који представљају доказ конкретне сарадње између високошколске установе и привредног субјекта, а који садрже кључне елементе договора (попут записника, заједничких изјава, протокола о сарадњи и слично).

**Модел уговора о спонзорству (пружању подршке) можете пронаћи у Анексу 2 ових смерница.*

3. Како се регулише однос између привредног субјекта и високошколске установе у оквиру дугорочног структурираног модела?

Континуирани структурирани модел индустријских доктората се примењује када се сарадња договара на дужи временски рок – на пример када обухвата подршку која обухвата докторанде из више од једне генерације и када се унапред није могуће утврдити све битне

елементе сарадње – као што су теме истраживања које је привредни субјект спреман да подржи или број доктората који ће бити подржан у свакој генерацији. У том случају се сарадња темељи на споразуму (оквирном уговору) о научно-техничкој сарадњи између високошколске установе и привредног субјекта. Овим споразумом се дефинишу:

- Предмет и облик сарадње,
- Права и обавезе уговорних страна,
- Гаранција обезбеђења услова и ресурса за спровођење индустријског доктората,
- Могући начини сарадње,
- Области сарадње (могуће теме индустријских доктората),
- Начин одабира студената који ће радити индустријске докторате,
- Опште одредбе о поверљивости информација,
- Опште одредбе о правима интелектуалне својине,
- Промотивне активности у вези са успостављеном сарадњом;
- Трајање сарадње;
- Евентуална друга питања за која споразумне стране нађу да их треба уредити;
- Прелазне и завршне одредбе.

Овај споразум би подразумевао дефинисање сарадње високошколске установе и привредног субјекта у области израде индустријских доктората. Циљ овог споразума је успостављање основа и оквира за трајнију сарадњу уговорних страна, која се реализује закључивањем посебних двојних или тројних споразума, у зависности од предвиђених начина подршке и права, односно обавеза, које преузима докторанд у односу на оне које су уређене општим актима високошколске установе.

Након закључења оквирног споразума о научно-техничкој сарадњи, високошколска установа и привредни субјекат би требало да прецизирају

начин сарадње, односно договоре конкретну заједничку активност на неки од следећих начина:

1. Закључењем анекса споразума, који постаје саставни део овог споразума, а којим се дефинишу конкретни облици сарадње, на пример за период једне до три генерације полазника докторских студија,
2. Тројним уговорима, у које се укључују и докторанди, а којим се прецизирају одређени аспекти сарадње са укљученим полазницима програма.

**Модел споразума о научно-техничкој сарадњи можете пронаћи у Анексу 1 ових смерница.*

4. Када тројни уговор представља најадекватнији механизам за уређење сарадње у оквиру индустријских доктората?

Уструктурираном моделу индустријских доктората када високошколска установа и привредни субјекат постигну договор о конкретном истраживању са јасно дефинисаним планом истраживања, циљевима, резултатима, уложеним ресурсима и слично, однос између докторанда, привредног субјекта и високошколске установе би требало да се регулише тројним уговором о реализацији истраживања **онда када је потребно да се права и обавезе докторанда уреду на другачији начин од оног који се примењује за докторанде који**

нису укључени у програм подржаних доктората.

Тројни уговор мора бити у складу са оквирним споразумом и закључује се за сваког докторанда засебно.

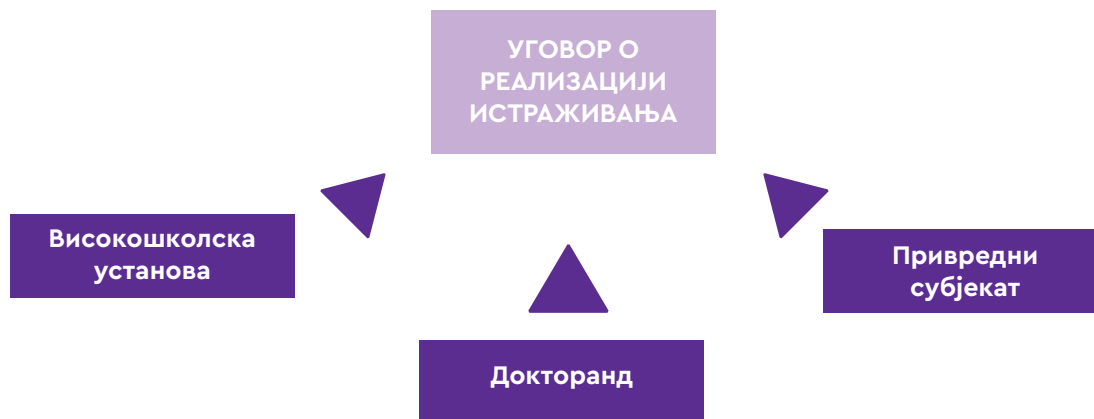
Тројним уговором о реализацији истраживања уређују се:

- Предмет сарадње, са планом истраживања;
- Гаранције уговорних страна;
- Период реализације;
- Обавезе високошколске установе;
- Обавезе привредног субјекта, укључујући навођење/спецификацију ресурса које обезбеђује;
- Обавезе докторанда;
- Праћење реализације и извештавање;
- Поверљивост информација;
- Забрана конкуренције;
- Накнада штете;
- План дисеминације резултата;
- Објављивање резултата;
- Финансирање и начин плаћања;
- Интелектуална својина;
- Трајање и престанак важења овог уговора;
- Евентуална друга питања за која споразумне стране нађу да их треба уредити;
- Прелазне и завршне одредбе

**Модел тројног уговора о реализацији истраживања можете пронаћи у Анексу 3 ових смерница.*

Илустрација 2 – Сарадња између ВШУ и привредног субјекта

Илустрација 3 – Тројни уговор

По завршетку сваког индустријског доктората, препорука је да учесници изврше коначну процену ефеката сарадње на конкретном индустријском докторату, са описом резултата и процеса. Привредни субјекат би требало да оцену достави ментору, а високошколска установа стручном сараднику из привреде или другом представнику привредног субјекта. Докторанд своју евалуацију треба да достави и ментору и представнику привреде.

Слично овоме, периодично током провођења програма сарадње привреде са ВШУ (нпр. једном годишње), а нарочито на крају спровођења споразума, препорука је да учесници у сарадњи на састанку или писаним путем размене налазе о току сарадње и евентуалне препоруке за унапређење, односно иницијативе за продужавање сарадње.

Структурирани модел индустријских доктората у случају да је докторанд стипендиста Министарства науке, технолошког развоја и иновација

Наредни део Смерница односи се на ситуацију када је студент докторских студија, који жели да ради на индустријском докторату, стипендиста Министарства науке, технолошког развоја и иновација. У овом случају, сарадња између науке и привреде постаје сложенија, јер укључује четири стране: високошколску установу, научноистраживачку организацију у којој је студент радно ангажован, привредни субјекат и стипендисту/докторанда. С обзиром на то да су стипендисти НИТРА већ ангажовани у научноистраживачким организацијама, потребно је прецизно уредити њихово учешће

у истраживању које се делимично или у целости спроводи уз подршку привредног субјекта. У случају када се део докторских студија спроводи у научноистраживачком институту, препорука је да се привредни субјекат, високошколска установа и институт договоре о моделу сарадње који омогућава студентима и истраживачима да стекну практично искуство применљиво у приватном сектору.

1. На који начин се регулише однос између НИТРА, стипендисте и научноистраживачке организације у случају када докторанд припрема индустријски докторат?

Министарство науке, технолошког развоја и иновација додељује стипендије студентима докторских студија на високошколским установама чији је оснивач Република Србија и укључује их у рад акредитованих научноистраживачких организација.

Министарство и докторанд стипендиста закључују **уговор о стипендирању** којим се одређује период за који се одобрава исплата стипендије и дефинишу услови њеног коришћења. Стипендисти Министарства одобрава се исплата стипендије за период од укупно четири године, рачунајући од прве године докторских студија. Овим уговором уређују се међусобна права и обавезе у односној години стипендирања.

Овим уговором се уређују и услови стипендирања у првој години, а зависно од реализације права и обавеза стипендисте преузетих по уговору за претходну годину, као и резултата анализе годишњег извештаја о раду стипендисте, Министарство доноси одлуку о продужењу или прекиду стипендирања. У случају продужетка стипендирања, Министарство позива стипендисту да закључи анекс уговора којим се уређују међусобна права и обавезе у наредној години стипендирања.

Важно је имати у виду да административна

завршница докторских студија (попут чекања на рецензију, одређивања термина одбране докторске дисертације и издавања дипломе), по правилу, дуго траје, тако да може да премаши трајање уговора о стипендирању. У питању је околност над којом докторанд нема стварну контролу и која не зависи од његове воље. Ако је докторанд испунио своје обавезе из уговора о студирању у погледу истраживачког рада, али није формално окончао докторске студије из разлога који се односе на административне процедуре, сматрамо да би период трајања уговора о стипендирању требало анексом продужити, а без додатне финансијске обавезе Министарства. На овај начин се докторанду обезбеђује правна сигурност и континуитет статуса стипендисте до формалног промовисања у доктора наука, чиме су задовољени и формалноправни услови овог правног односа.

Уговором о стипендирању може се уз стипендирање студената докторских студија уредити и укључивање у рад акредитованих научноистраживачких организација (НИО). Поред уговора о стипендирању којима се докторанди укључују у рад НИО, Министарство и научноистраживачка организација склапају уговор о сарадњи, којим се уређују услови ангажовања стипендиста Министарства у НИО. Код већ закљученог уговора о стипендирању којим се докторанд укључује у рад НИО, а који не садржи одредбу о могућности реализације истраживања у привреди, потребно је закључити **анекс уговора о стипендирању којим се предвиђа могућност спровођења истраживања у привреди**. Неопходно је да стране у овом односу (ментор, Министарство и привредни субјекат) воде рачуна о правовременом усаглашавању програма докторских студија, конкурсних рокова за упис на докторске студије, избора кандидата, потписивања уговора, односно анекса уговора о стипендирању и почетка истраживачког рада, како

би се омогућила пуна интеграција докторанда у истраживачке активности и сарадњу са привредом. Уколико докторанд испуњава услове за наставак стипендирања и определи се да ради на индустријском докторату, онда се све то може дефинисати кроз један анекс. Анекс је овде неопходан како би се поставио правни основ за реализацију истраживања у привреди од стране докторанда, који је првобитно био везан искључиво за НИО, а сада добија нову могућност ангажмана и у партнерској компанији, тј. упућивања да реализује део или цело истраживање у привреди, односно уз подршку привреде.

Ако је у питању будући уговор о стипендирању и укључивању у рад НИО, потребно је могућност израде индустријског доктората предвидети у основном тексту Уговора о стипендирању, тако да претходно споменути анекс неће бити потребан.

Исто тако, код већ закљученог уговора о сарадњи између Министарства и НИО, који не садржи одредбу о могућности реализације истраживања у привреди, потребно је закључити анекс уговора о сарадњи, који ће да предвиди могућност реализације истраживања у привреди, будући да се проширује обухват сарадње и омогућава укључивање треће стране (привредног субјекта). Ако су у питању будући уговори о сарадњи између Министарства и НИО, потребно је могућност реализације истраживања у привреди предвидети у основном тексту овог уговора, тако да овакав анекс неће бити потребан.

Дакле, у случају постојећих уговора о стипендирању и уговора о сарадњи, који не садрже могућност реализације индустријских доктората, потребно је закључити њихове анексе којима се предвиђа ова могућност, док се у случају будућих уговора она предвиђа у основном тексту уговора.

Када су испуњени сви наведени услови и постављен правни основ у виду могућности

Уколико је докторанд стипендиста Министарства и жели да ради на индустријском докторату, неопходно је да уговори о стипендирању и сарадњи са научноистраживачком организацијом предвиђају могућност истраживања у привреди. У случају раније закључених уговора у којима ова могућност није предвиђена, потребно је закључити њихове анексе. У случају нових уговора, ова одредба се уноси директно у основни текст. Када се на овај начин обезбеди правни основ, Министарство, докторанд и привредни субјекат закључују уговор о реализацији истраживања, којим се уређује обим и врста подршке коју привреда пружа током индустријског доктората.

реализације истраживања у привреди кроз анекс или основни текст оба уговора (уговор о стипендирању и уговор о сарадњи), да би се могућност реализације индустријског доктората за докторанда-стипендисту Министарства остварила и уредила, потребно је да Министарство, привредни субјекат и стипендиста закључе уговор о реализацији истраживања. Тим уговором се привредни субјекат обавезује да пружи подршку докторанду на један од претходно наведених начина у процесу рада на индустријском докторату.

2. На који начин се регулише однос између привредног субјекта, научноистраживачког института и докторанда уколико се део докторских студија спроводи на научноистраживачком институту?

Препорука је да привредни субјекат, високошколска установа и научноистраживачки институт успоставе однос сарадње и партнерства у циљу спровођења заједничког истраживања и програма обука који су релевантни за индустрију. На тај начин би требало да буду у могућности да обезбеде студентима и истраживачима прилику да стекну практично искуство и знање које је директно примењиво у пословном окружењу.

3. На који начин новчана примања која докторанд може добити од привредног субјекта (на пример: месечна или једнократна стипендија, накнада за рад и слично) могу утицати на право на исплату стипендије од стране ресорног министарства?

Докторанд који је корисник стипендије Министарства науке, технолошког развоја и иновација, не може да буде корисник неке друге стипендије или кредита, односно приликом предаје документације за стипендирање од стране државе мора да потпише изјаву да ће престати са коришћењем ових средстава у случају добијања стипендије од Министарства. Ресорно министарство утврђује за конкретну буџетску годину висину износа стипендије у појединачном износу, а у зависности од расположивих средстава у буџету Републике Србије. Досадашња пракса је показала да се стипендије исплаћују месечно директно докторандима. Износ стипендије је исти за све докторанде, без обзира на научну област, односно образовно-уметничко поље студија.

Докторанд може да користи друге видове материјалне и стручне подршке које привредни субјекат може да обезбеди током рада на индустријском докторату, попут лабораторија, при-

ступа модерним технологијама и алатима, сетова података, узорака и слично.

4. Да ли докторанд приликом израде индустријског доктората може имати два ментора – једног са ВШУ и другог са НИО у којој је ангажован?

Није ретко да докторанд има два ментора. То је посебно пожељно у случајевима када се значајан део истраживања одвија у оквиру НИО или у сарадњи са њеним истраживачима.

Укључивање ментора из НИО није обавезно, али представља једну од могућности која може значајно допринети квалитету истраживања. На овај начин обезбеђује се додатна научна и организациона подршка докторандима, као и ефикаснија координација активности које се одвијају у више институција.

5. Колико временски може да траје заједничко истраживање науке и привреде у случају стипендирања од стране државе?

Препорука је да индустријски докторат када је стипендиран од стране државе, траје годину дана. У том периоду, уколико докторанд спроводи истраживање у просторијама привредног субјекта и има обавезу свакодневног присуства и сарадње са његовим тимом, препорука је да девет месеци активно учествује у заједничком истраживању са привредом, док би преостала три месеца посветио изради докторске дисертације. Уколико подршка привредног субјекта није у овом облику, не постоје посебне препоруке у погледу расподеле времена.

Ad hoc модел индустријских доктората

Ad hoc модел индустријских доктората подразумева директну сарадњу привредног субјекта и

докторанда. У овом моделу, привредни субјекат подржава истраживање које докторанд спроводи, уз могућност прилагођавања обима и облика подршке специфичним потребама докторанда и сопственим могућностима. За разлику од структурисаног модела, у овом моделу се сарадња успоставља искључиво на релацији докторанд – привредни субјекат.

1. Како се формално може уредити однос између привредног субјекта и докторанда у оквиру ad hoc модела индустријских доктората?

Ad hoc модел индустријских доктората реализовао би се кроз закључивање Уговора о сарадњи у оквиру докторских студија између привредног субјекта и докторанда. Овим уговором би требало дефинисати:

- Предмет сарадње,
- Предмет истраживања/тема докторске тезе,
- Период сарадње,
- Ресурсе потребне за спровођење истраживања, а које би требало да обезбеди привредни субјект (финансијска средства, узорке, лиценце, податке, итд.),
- Поверљивост информација,
- Права интелектуалне својине,
- Начин објављивања резултата истраживања,
- Динамику извештавања (уколико се уговорне стране договоре да ће докторанд извештавати привредни субјекат о току истраживања и трошењу средстава),
- Накнаду штете,
- Условне раскида уговора,
- Евентуална друга питања за која уговорне стране нађу да их треба уредити,
- Решавање спорова и прелазне и завршне одредбе.

Овим уговором би се дефинисала подршка привредног субјекта студенту докторских студија у одређеној области или на одређеном истраживању.

Циљ овог уговора је уређење односа привредног субјекта и студента докторских студија, а који се може односити на стипендирање целокупних студија, дела студија, покривање трошкова набавке потребних материјала, узорака, лиценци софтвера, рад у лабораторијама, објаве публикација или покривање трошкова живота докторанда.

2. Који привредни субјекти могу да примене ad hoc модел индустријских доктората?

Сви привредни субјекти који могу да обезбеде неки облик подршке студентима докторских студија у њиховим истраживањима могу применити ad hoc модел индустријских доктората. Овај модел подразумева пружање финансијске или друге подршке, попут ангажовања докторанда на раду у привредном субјекту у области сродној теми докторске дисертације, омогућавање коришћења просторија, опреме, база података и сл. привредног субјекта за спровођење истраживања.

3. Уколико ad hoc модел индустријских доктората подразумева исплату новчаних средстава докторанду од стране привредног субјекта (на пример: месечну или једнократну стипендију), да ли и на који начин то може утицати на право докторанда на државну стипендију?

Студент који је корисник стипендије Министарства науке, технолошког развоја и иновација, не може бити корисник неке друге стипендије или кредита, односно приликом предаје документације за стипендирање од стране државе мора потписати изјаву да ће престати са коришћењем ових средстава у случају добијања стипендије од Министарства. Ипак, докторанд може користити друге видове материјалне и стручне подршке које обезбеђује привредни субјекат, као што су приступ лабораторијама, технологијама, алатима, базама података, узорцима и сличним ресурсима неопходним за спровођење истраживања у оквиру докторске тезе.

КЉУЧНИ АСПЕКТИ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ИНДУСТРИЈСКИХ ДОКТОРАТА

1. На којим студијским програмима могу да се раде индустријски докторати?

Концепт индустријских доктората могуће је применити у свим научним областима у оквиру образовно-научних, односно образовно-уметничких поља, као и у оквиру мултидисциплинарних и интердисциплинарних студија.

2. На који начин се врши одабир студената који ће радити индустријске докторате?

Начин одабира студената, као и услови и критеријуми за израду индустријског доктората зависе од одабраног модела сарадње. У случају структурираног модела, ова питања би требало да буду уређена споразумом између привредног субјекта и високошколске установе. Привредни субјекат може, ако је тако предвиђено споразумом, да активно учествује у овом процесу, али то није неопходно. У зависности од договора између привредног субјекта и високошколске установе, могући су следећи модели:

- Самостална селекција од стране високошколске установе – ВШУ самостално дефинише критеријуме, спроводи процес селекције и распореда кандидата,
- Селекција уз сагласност привредног субјекта – ВШУ предлаже критеријуме и врши почетни избор кандидата, након чега би требало да

привредни субјекат да сагласност на предлог и потврди са којим докторандима ће сарађивати,

- Селекција од стране привредног субјекта – ВШУ доставља списак потенцијалних кандидата који испуњавају академске услове, а привредни субјекат самостално врши коначни избор докторанада за сарадњу.

У случају *ad hoc* модела, сам привредни субјекат врши одабир студената којима ће пружити подршку у изради индустријског доктората.

3. Да ли се процес избора теме докторске дисертације код индустријског доктората разликује у односу на одабир теме код класичног доктората?

Процес одобравања теме докторске дисертације код индустријских доктората идентичан је као код класичног доктората и у складу је са академским критеријумима високошколске установе. Међутим, сам процес избора теме може бити специфичан, јер привредни субјекат може учествовати у њеном дефинисању.

У зависности од модела индустријског доктората, могу се предвидети различити механизми утврђивања области или теме истраживања:

- **Код структурираног модела** – оквирним споразумом између привредног субјекта и високошколске установе може се дефинисати истра-

живачка област или се може утврдити оквирни списак тема које привредни субјекат жели да подржи. Такође, могуће је споразумом предвидети да ће теме бити предмет усклађивања између високошколске установе, докторанда и привредног субјекта.

- **Код ad hoc модела** – уколико привредни субјекат жели да подржи специфичну област или тему, онда се оне договарају између докторанда и привредног субјекта и овај договор се формализује уговором између ове две стране.

Након договорене и формализоване сарадње привредног субјекта и високошколске установе или докторанда, област и тема истраживања се могу утврдити на више начина, а ово су само неки:

- Високошколска установа предлаже неколико тема, привредни субјекат бира које жели да подржи и које су у вези са његовом облашћу рада, док докторанд, на крају, бира једну од понуђеног списка тема;
- Привредни субјекат предлаже неколико тема високошколској установи, која их усваја и представља студентима докторских студија

Тема заједничког истраживања мора бити договорена и прихваћена од стране високошколске установе, јер у крајњој инстанци наставно-научно веће одобрава тему докторске тезе и саму докторску тезу.

који планирају да раде заједничко истраживање са привредом.

4. Колико временски може да траје сарадња науке и привреде?

Дужина трајања сарадње науке и привреде одређује се искључиво споразумом између свих учесника, узимајући у обзир циљеве сарадње и расположиве ресурсе. Она може обухватити сарадњу на једном или више индустријских доктората, у периоду од једне или неколико академских година.

УЛОГЕ И ОДГОВОРНОСТИ У ИНДУСТРИЈСКИМ ДОКТОРАТИМА

1. Која је улога стручног сарадника из привреде?

У случају да је привредни субјекат у могућности и жели да обезбеди подршку докторанду у виду стручног сарадника, његова улога је пожељно да буде оперативна са циљем да усмерава истраживање на коме је докторанд ангажован. Стручни сарадник треба да буде лице ангажовано у привредном субјекту чија улога у процесу израде индустријског доктората је препоручљиво да буде договорена са високошколском установом, а може да укључи израду плана истраживања у оквиру рада на истраживању у привредном субјекту, пружање

практичне подршке приликом спровођења истраживања у виду усмеравања истраживања, обезбеђивање приступа потребним ресурсима, подацима и експертизи привредног субјекта, процену применљивости резултата истраживања у пословном контексту и идентификовању могућих користи, као и друге задатке у договору са високошколском установом.

Ради праћења реализације, корисно је да се периодично организују састанци ментора, стручног сарадника и докторанда.

2. Које услове треба да испуни запослени у привредном субјекту да би био стручни сарадник на изради индустријског доктората?

Пожељно је да стручни сарадник из привреде има најмање диплому мастер академских студија, односно високо образовање у трајању од четири године стечено према прописима који су уређивали високо образовање до 10. септембра 2005. године и одговарајуће радно искуство у области релевантној за израду индустријског доктората. Одговарајуће потребне компетенције, вештине и искуство из праксе које је релевантно за улогу стручног сарадника за израду индустријског доктората могу бити предмет споразума између високошколске установе и привредног субјекта.

На пример, високошколска установа може поставити захтев да стручни сарадник из привре-

Укључивање стручног сарадника из привреде у процес израде индустријског доктората ни на који начин не умањује значај и улогу академског ментора. Академски ментор има централну улогу у научном усмеравању докторанда, осигуравајући да истраживање испуњава највише академске стандарде и доприноси развоју научне области.

де треба да има најмање пет година радног искуства у релевантној индустрији или пољу рада, као и доказану способност вођења и менторисања других чланова тима. Наведено искуство може бити стечено кроз рад на сличним пословима, учешће у специфичним пројектима или кроз додатно стручно усавршавање кроз курсеве и обуке којима се стичу вештине релевантне за сутручног сарадника из привреде.

3. На који начин ће бити обезбеђено праћење реализације истраживачког задатка?

Пожељно је да докторанд извештаје о реализацији истраживања које се обавља у привредном субјекту доставља ментору у складу са договореном и/или постојећом праксом. У случају да се истраживање не обавља у привредном субјекту, праћење реализације се врши у складу са општим академским правилима и устаљеним праксама.

ИНТЕЛЕКТУАЛНА СВОЈИНА, ОБЈАВЉИВАЊЕ РЕЗУЛТАТА И ЗАШТИТА ПОДАТАКА

1. Каква интелектуална својина може настати током истраживања?

Права интелектуалне својине обухватају широк спектар права, од којих је свако прилагођено одређеној специфичној врсти људске креативности или иновативности.

Интелектуална својина представља кључну нематеријалну имовину, често вреднију од било које друге имовине појединаца или организација. Разумевање и коришћење ових права је кључно за подстицање иновација, заштиту инвестиција и одржавање тржишне конкуренције.

Ауторско право

Ауторско право ауторима оригиналних дела даје искључива права на употребу и дистрибуцију њихових дела, обично на ограничено време. Ова врста права обухвата широк спектар креативних

дела, укључујући књижевна, музичка, уметничка, научна, и друга дела, као и неке специфичне интелектуалне креације као што су софтвер и базе података. Ауторско право не штити опште идеје, поступке, начела, принципе и методе рада, или математичке концепте као такве, већ само конкретан начин на који су овакве идеје изражене. Ауторско право не захтева посебне формалности, као што су регистрација или депоновање, да би уживало заштиту. Право настаје аутоматски, приликом стварања дела, под условом да је дело оригинално и да је изражено у одређеној форми. Иако регистрација или депоновање нису обавезни, то може бити препоручљиво у Србији, јер може пружити доказ о власништву, датуму стварања и садржини дела, те олакшати вршење ауторскоправних овлашћења.

Ауторско право заправо није само једно право, већ обухвата читав скуп индивидуалних права која се могу поделити на две групе – морална и имовинска права аутора. Морална права су уско повезана са личношћу аутора и као таква (бар у Србији) су неотуђива и временски неограничена, што значи да трају за време живота аутора и након тога. Она укључују право на признање ауторства, право на заштиту интегритета дела, право на спречавање недостојног коришћења дела

итд. Имовинска права се односе на комерцијално искориштавање дела. Ова права могу бити уступљена на друго лице и обично су временски ограничена да трају за живота аутора и 70 година након тога. Имовинска права укључују право на бележење и умножавање дела, стављање примерака дела у промет, право емитовања и реемитовања дела, објављивање на интернету итд. Ауторско право увек припада физичкој особи (или особама) која је створила дело.

Патенти

Патенти су правна заштита која се додељује проналазачима, дајући им искључива права на прављење, коришћење и продају својих проналазака током одређеног периода, обично 20 година од датума пријаве. Патенти могу покривати широк спектар проналазака, укључујући нове процесе, машине, хемијске саставе и унапређења постојећих технологија, под условом да су нови, инвентивни и имају индустријску применљивост. Проналазак је сваки корисни процес, машина, састав материје (нпр. хемијски или биолошки спој) или било које ново или корисно унапређење истог. Често више истраживача – укључујући приправнике и истраживачко особље – може допринети проналаску у ком случају свако од лица које је допринело проналаску има статус проналазача и ужива одређена економска и морална права у односу на проналазак, док се лица које су проналазачима пружала само техничку помоћ не сматрају проналазачем.

Главни услови за добијање патента су:

1. Новост - проналазак не сме бити део стања технике, при чему стање технике обухвата све оно што је доступно јавности пре подношења пријаве.
2. Инвентивни ниво - проналазак не сме бити очигледан стручњаку из релевантне области.

Примери малих патената заштићених у Србији од стране научноистраживачких институција укључују контејнер са модулним ћелијама за сетву семена, на праву за интеракцију биоаеросола са јонима, филтер за пречишћавање флуида расхладних торњева процесних постројења, итд.

3. Проналазак мора бити подобан за индустријску примену.

Поступак регистрације патента обухвата неколико корака, укључујући припрему и подношење захтева, испитивање од стране релевантног патентног завода и евентуално додељивање патентне заштите. Време потребно за поступак може значајно варирати, зависно од сложености проналаска, а обично траје неколико година. Трошкови пријаве такође, могу значајно варирати, а типично укључују таксе за подношење, трошкове адвоката и евентуалне таксе за одржавање патента.

Мали патенти

Мали патенти су облик заштите који је сличан патентима. Намењени су заштити проналазака који не испуњавају строге услове патентбилности. Ниво инвентивности је једна од главних разлика између патента и малог патента – мали патент је сте резултат рада који превазилази рутинско коришћење стања технике од стране стручњака, али нема инвентиван ниво који се захтева за патент. Мали патент намењен је само за проналаске у виду производа. Ова заштита обично траје до 10 година.

Индустријски дизајн

Индустријски дизајн је врста права који носиоцу даје искључива права на визуелни изглед производа, укључујући тродимензионални или дводимензионални изглед целог производа, или његовог дела, који је одређен његовим визуелним карактеристикама, посебно линијама, контурама, бојама, обликом, текстуром и/или материјалима од којих је производ сачињен, или којима је украшен, као и њиховом комбинацијом. Право на индустријски дизајн стиче се регистрацијом, а услове за регистрацију испуњава дизајн ако је нов и ако има индивидуални карактер.

Предмет заштите овим правом може бити само индустријски или занатски предмет, односно предмет погодан за производњу на индустријски или занатски начин. У противном се ради о "уметничком делу" које се штити само по основу ауторског права. Трајање заштите је највише 25 година.

Жигови

Жигови су препознатљиви знаци, симболи или изрази које трговци користе да идентификују и разликују своје производе или услуге од других на тржишту. Право на жиг стиче се регистрацијом, под условом да знак испуњава услове заштите, а трајање заштите је 10 година, али се може продужавати небројено пута.

Географске ознаке порекла

Географске ознаке порекла су знакови којима се означавају производи са специфичним географским пореклом и карактеристикама својственим тој локацији.

У контексту научноистраживачког рада, најчешће ће настати ауторско право и/или проналазак који може бити заштићен патентом или малим патентом. Па тако, уколико је током истраживачког рада дошло до одређеног про-

наласка, онда такав **проналазак може бити подобан за заштиту путем патента.** Могуће су и бројне друге ситуације, као што је на пример да резултат истраживања буде нови производ карактеристичног изгледа који онда може бити заштићен путем индустријског дизајна, да се током истраживачког процеса утврди потенцијал за комерцијализацију новог производа и осмисли дистинктиван назив или лого, који онда може бити заштићен као жиг, итд. Коначно, и сам докторски рад представља ауторско дело (писано, научно дело), док је докторанд који је написао наведено дело аутор и ужива сва ауторска права на истом.

2. На који начин би требало регулисати питање интелектуалне својине у индустријском докторату?

Када докторанд део или целокупно истраживање у оквиру докторске тезе врши у сарадњи са привредним субјектом, препорука је да се права интелектуалне својине што је прецизније могуће унапред уреде неким од уговора о сарадњи и/или реализацији индустријског доктората, који привредни субјект склапа са високошколском установом и/или докторандом. Овим уговором би требало уредити питања права интелектуалне својине, попут: ко ће спровести поступак заштите права интелектуалне својине, ко ће сносити трошкове поступка заштите, ко ће бити носиоца права интелектуалне својине, однос између носиоца права и других уговорних страна, коришћење накнадних унапређења права интелектуалне својине, облике комерцијализације интелектуалне својине и расподелу нето прихода од комерцијалне употребе интелектуалне својине између уговорних страна.

Наравно, некада није могуће унапред предвидети шта може настати током истраживања, односно истраживање може отићи у правцу који иницијално није био планиран, што може довести до резул-

тата који стране нису иницијално узеле у обзир – и то је у реду, питање власништва се може и накнадно регулисати, али је свакако препоручљиво у самом старту поставити макар начелне оквире.

У наставку су дата појашњења потенцијалне регулације горе наведених питања и илустративни примери.

Споразумом/уговором треба прецизирати која уговорна страна ће спровести поступак заштите интелектуалне својине пред надлежним органом,

што укључује: подношење пријаве за заштиту интелектуалне својине (где треба водити рачуна да ли се докторанд налази у радном односу са високошколском установом или привредним субјектом), покриће трошкова поступка (која уговорна страна или стране ће их сносити) и дефинисање носиоца права интелектуалне својине. Уговорне стране могу слободно да одреде да ће се у пријавама за заштиту интелектуалне својине као подносилац јавити једна или више уговорних страна, што исто важи и за питање носиоца права (примера ради подносилац пријаве може да буде високошколска установа, док ће се као носиоци права навести све уговорне стране). Са друге стране, питање покрића трошкова заштите интелектуалне својине (административни трошкови који настају у поступку заштите интелектуалне својине пред надлежним органом) могу бити уређени на другачији начин. Примера ради, могуће је уговорити да ће носилац права иницијално сносити трошкове у поступку заштите, а да ће се каснијим остваривањем прихода од економског искоришћавања интелектуалне својине, пре расподеле међу уговорним странама, прво исти накнадити носиоцу права, те да ће се остатак прихода на уговором предвиђен начин даље делити међу уговорним странама.

У зависности од конкретног уређења питања носиоца права интелектуалне својине, **треба**

уредити и обавезе носиоца у погледу предузимања неопходних мера за правну заштиту интелектуалне својине, као и обезбеђивање приступа других уговорних страна правима, у складу са договореним условима. Уговором треба предвидети и обавезе носиоца у погледу одржавања и продужавања заштите (обавеза носиоца да продужава заштиту интелектуалне својине, о свом трошку, или једнаком трошку свих уговорних страна, или о свом трошку који ће каснијим приходом од економског искоришћавања интелектуалне својине бити надокнађени пре саме расподеле прихода међу уговорним странама) као и **могућности преноса права на трећа лица** (да ли је исто могуће, под којим условима, да ли је потребна сагласност осталих уговорних страна).

Приликом дефинисања расподеле нето прихода добијених економским искоришћавањем интелектуалне својине, потребно је утврдити уговорне стране које ће учествовати у подели удела, конкретан удео уговорних страна, могућност ревизије уговора у случају додатних улагања, као и механизме решавања потенцијалних спорова.

Потребно је прецизно дефинисати права и обавезе сваке уговорне стране у погледу коришћења интелектуалне својине. Ово подразумева регулисање лиценцих односа, потенцијалног заједничког власништва и механизма доношења одлука о начину управљања интелектуалном својином.

Право економског искоришћавања (комерцијализације) интелектуалне својине може се утврдити као:

- 1. заједничко право уговорних страна** на учешће у укупном нето приходу оствареном економским искоришћавањем интелектуалне својине (сразмерно доприносу уговорних страна на станку интелектуалне својине или у једнаким уделитема – ако није могуће утврдити допринос, или у унапред утврђеним фиксним уделитема); или
- 2. искључиво право** једне уговорне стране (примера ради, као know-how привредног друштва у случају производа везаног искључиво за његово пословање).

Критеријуми за утврђивање доприноса, односно учешћа у стварању интелектуалне својине могу да се утврде узимајући у обзир:

- 1) економски допринос, који се одређује сразмерно уложеним финансијским средствима и другим економским ресурсима;
- 2) радни допринос, који се одређује сразмерно уложеном раду и времену;
- 3) креативни и иновативни допринос, који се одређује сразмерно степену креативности и оригиналности идеје, односно иновације;
- 4) технички допринос, који се одређује сразмерно учешћу у развоју и имплементацији технологије и у решавању кључних техничких проблема.

Пример доприноса у настанку интелектуалне својине, на основу којих се стиче удео у њеном економском искоришћавању, може се пронаћи у додатку Анексу 3 овог документа.

Ако се појединачни доприноси не могу утврдити, уговорне стране имају подједнаке уделе.

Осим уговарања удела у праву економског ко-

ришћења према сразмерном доприносу, могуће је унапред одредити уделе у фиксним проценти-ма, без обзира на каснији стварни допринос на станку интелектуалне својине.

Обезбеђивање истраживачких ресурса – одређује се према доприносу при набавци истраживачких материјала, реагенса, узорака, ин-струмената, рачунарских ресурса или других аналитичких алата. Уговорне стране могу да предвиде да ће се сви трошкови (из поступка регистрације интелектуалне својине, обнављања заштите, управни и други поступци у вези са интелектуалном својином, као и други правни и ад-министративни, промотивни трошкови) одбити од остварених нето прихода економског искоришћавања интелектуалне својине, те да ће се остатак делити међу уговорним странама на један од горе наведених начина. Уговорне стране би и ради избегавања сваке сумње требало да уреде питање обрачуна прихода (да ли је у питању расподела годишњег прихода, расподела по кварталима или другим временским јединицама, начин на који ће се вршити расподела у смислу књиговодствена питања и друго).

Насупрот заједничком праву економског искоришћавања, стране могу уговорити искључиво право једне уговорне стране на економско искоришћавање, у ком случају једна уговорна страна (носилац) стиче право комерцијализације уз на-наду осталим уговорним странама, која се може уговорити као проценат од годишње добити остварене економским искоришћавањем интелектуалне својине.

Уговорне стране које имају заједничко право економског коришћења интелектуалне својине, могу то право вршити под истим условима или у режиму заједничке контроле, тако да свака уговорна страна мора прибавити сагласност осталих уговорних страна пре искоришћавања (нпр. пре давања лиценце трећем лицу).

Уговором је потребно унапред уредити правила поступања која се односе на даљи развој, односно унапређење интелектуалне својине након првобитне заштите. Ова правила треба да обухвате следећа питања: да ли је унапређење постојеће интелектуалне својине дозвољено; којим уговорним странама је дозвољено да врше такво унапређење; да ли права на новонастала унапређења припадају иницијалном носиоцу права или се власништво дели међу уговорним странама; под којим условима та унапређења могу бити коришћена. Стране могу уговорити да ће, у случају нових улагања у развој и унапређење постојеће интелектуалне својине, поново испитати и, ако је потребно, ускладити висину својих удела у праву на економско искоришћавање, саобразно новим доприносима сваке стране. Алтернативно, стране могу уговорити да ова права остају код првобитног носиоца права, који задржава сва унапређења. Варијанта ове алтернативе је да носилац права мора понудити лиценцу на унапређењима другим уговорним странама.

Питања комерцијализације интелектуалне својине (уступање права, лиценцирање трећим лицима и ограничења у погледу начина искоришћавања) **и права и обавезе уговорних страна у погледу њене промоције, су још неки од аспеката које уговорне стране могу да уреде уговором.**

У том смислу, стране могу уговорити уступање права економског искоришћавања интелектуалне својине трећем лицу путем уговора о лиценци, којим се носилац права, као давалац лиценце, обавезује да стицаоцу лиценце уступи, у целини или делимично, право искоришћавања патентираног и непатентираног интелектуалног добра - проналаска, техничког знања и искуства (know how), патента, жига, узорка или модела и сл, а стицалац лиценце се обавезује да му за то плати одређену накнаду.

Лиценца може бити:

- 1) искључива (ексклузивна)** – када само стицалац лиценце има право економског искоришћавања или
- 2) неискључива (неексклузивна)** - када стицалац лиценце није једини који може имати то право, него такво право могу стећи још нека трећа лица путем уговора о лиценци.

Накнада коју плаћа стицалац лиценце може бити одређена као:

- једнократна накнада у фиксном износу;

Уговором о лиценци стицалац лиценце стиче искључиво право искоришћавања предмета лиценце само ако је то изричито уговорено, а остале, некомерцијалне могућности искоришћавања предмета лиценце задржава давалац лиценце. Ако у уговору о лиценци није назначено о каквој је лиценци реч, сматра се да му је дата неискључива лиценца. Стицалац искључиве лиценце може право искоришћавања предмета лиценце уступити другоме (подлиценца). Уговором се може предвидети да стицалац лиценце не може дати другоме подлиценцу, или му је не може дати без дозволе даваоца лиценце.

- тантијема (енг. *royalty*) у виду процента од прихода након одбитка директних трошкова, али пре одбитка камата, пореза, амортизације и депресијације (енг. *EBITDA - Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation, and Amortization*), који стизалац лиценце оствари комерцијализацијом резултата истраживања, а која се исплаћује периодично (нпр. квартално, полугодишње, годишње);
- удео у добити у виду процента од добити, као прихода умањеног за све трошкове, укључујући директне трошкове, камату, порезе, амортизацију и депресијацију, коју стизалац лиценце оствари комерцијализацијом резултата истраживања, а која се исплаћује периодично;
- комбинација ових начина, у складу са договором уговорних страна

Поред тога, **стране могу договорити оснивање стартап друштва**, као новог привредног друштва у коме све стране имају уделе, у циљу комерцијалне употребе интелектуалне својине. На ово новоосновано друштво стране могу пренети права економског искоришћавања интелектуалне својине или ће му уступити ова права путем уговора о лиценци (искључивој или неискључивој).

3. На који начин може да се уреди објављивање индустријског доктората у случају да је резултат истраживања подобан за заштиту неког од облика права интелектуалне својине (патент, ауторско дело, топографија интегрисаних кола, индустријски дизајн)?

Привредни субјект не би требало да уговором забрани докторанду да јавно представи резултате свог истраживачког рада у докторској дисертацији, односно да их објави. Најпре, приликом договарања сарадње треба размотрити могућност да резултати који испуњавају услове за заштиту права интелектуалне својине не буду део дисертације, а да она и даље испуњава предвиђе-

не услове за одбрану. Међутим, уколико неки део докторске дисертације садржи информације о резултатима истраживања који испуњава законске услове за заштиту путем неког облика интелектуалне својине (као што је на пример патент или индустријски дизајн), поред регулисања овог питања уговором између привредног субјекта и докторанда, потребно је да се резултат истраживања прво заштити као дело интелектуалне својине, па тек онда информације о истом објаве у оквиру докторске дисертације, уз дефинисање рока за заштиту права интелектуалне својине и последица протекта тог рока. Примера ради, када је реч о односу према поверљивим информацијама, попут проналазака који су подобни за заштиту патентом или малим патентом (патентбилни проналасци) и објављивања ових информација у склопу одбране доктората, односно објављивања доктората, потребно је да се најпре поднесе патентна пријава како се објављивањем информација о проналаску не би угрозила новост проналаска, чиме би се онемогућила патентна заштита. Истовремено, целисходно је одредити рок за подношење пријаве за заштиту права интелектуалне својине и предузимање других радњи потребних за ту заштиту, као и последице пропуштања подношења пријаве, односно изјашњавања у овом року (као што је правна претпоставка „ћутање је одобрење“, када се сматра да је протеком рока дата сагласност за објављивање резултата истраживања).

4. Како се уређује питање интелектуалне својине код индустријских доктората када је докторанд корисник државне стипендије?

Када докторанд део или целокупно истраживање у оквиру докторске тезе врши у сарадњи са привредним субјектом, препорука је да се права интелектуалне својине прецизно уреде уговором о реализацији истраживања, који привредни

субјекат склапа са научноистраживачком организацијом и докторандом. Овим уговором би требало уредити и питање расподеле нето прихода од комерцијалне употребе интелектуалне својине између привредног субјекта, научноистраживачке организације и проналазача.

У случају када је докторанд стипендиста Министарства науке, технолошког развоја и иновација, резултати његовог истраживања не потпадају под категорију институционалног финансирања научноистраживачких организација, нити се сматрају резултатима истраживања финансираним из буџета у смислу одредби Закона о науци и истраживањима. Сходно томе, на резултате истраживања докторанда не примењују се чланови 121-123. овог закона, који регулишу власништво и управљање резултатима истраживања финансираних из буџета⁴.

Свака уговорна страна задржава власништво над интелектуалном својином коју је имала пре закључења уговора о реализацији истраживања (постојећа својина). Право економског искоришћавања интелектуалне својине (имовинско право) која настане из заједничког истраживања науке и привреде (новостечена својина) може да се овим уговором, зависно од конкретних својстава истраживања, утврди сразмерно доприносу уговорних страна у њеном настанку или као искључиво власништво једне уговорне стране (нпр. као искључиво право привредног друштва када се добијени проналазак или know-how односе искључиво или изричито на производ тог друштва). Код утврђивања права интелектуалне својине сразмерно доприносу њеном

настанку, ако се појединачни доприноси не могу утврдити, тада уговорне стране имају право на подједнаке уделе у економској користи.

5. Да ли сви резултати истраживања могу и морају да буду јавни?

Да би докторска дисертација била одобрена, резултати истраживања би требало да буду јавно објављени и јавно доступни. Препоручљиво је да уговорне стране унапред утврде план дисеминације резултата истраживања. Уколико постоје подаци за које привредни субјекат сматра да не би требало да буду јавно доступни услед могућности угрожавања његове тржишне позиције или појаве нелојалне конкуренције (пословна тајна), потребно је уговором предвидети ограничење приступа тим подацима, односно њиховог коришћења уз претходну сагласност привредног субјекта. Ова ограничења не смеју да онемогуће спровођење истраживања или објављивање докторске дисертације, већ треба да буду дефинисана уговором пре отпочињања доктората на начин који штити и академску и пословну интересну сферу.

Целисходно је да уговорне стране сачине план дисеминације резултата истраживања, који би садржао преглед очекиваних резултата истраживања, циљну публику/групу, начин дисеминације (канал/форма), временски оквир, одговорности уговорних страна, као и ограничења или услове које је потребно испунити (нпр. претходна сагласност, ограничење због пословне тајне, покретања поступка за заштиту права интелектуалне својине, рецензије и др).

4) Према Закону о науци и истраживањима, резултати истраживања финансирани средствима из буџета Републике Србије припадају акредитованим научноистраживачким организацијама које су их спровеле, као носиоцима својства реализатора истраживања. Даље, интелектуална својина настала кроз програм институционалног финансирања регулише се искључиво општим актом научноистраживачке организације којим се уређује заштита интелектуалне својине. У случају да је патент или мали патент економски искоришћаван, проналазач има право на накнаду у износу од најмање 50% од добити коју је реализатор истраживања остварио искоришћавањем патента, односно малог патента.

6. Како се управља ризиком од сукоба академских и комерцијалних интереса?

У индустријским докторатима, истраживање се одвија на пресеку научног и привредног света. Због тога је од изузетне важности унапред дефинисати и ускладити очекивања и интересе свих страна — докторанда, високошколске установе и привредног субјекта. Неопходно је да све три стране предузму све потребне мере како би се обезбедили придржавање етичких и академских стандарда у вези са истраживањем, заштити стручног и академског интегритета и одсуство сукоба интереса у реализацији истраживања. Сукоб интереса постоји када пословни, финансијски, приватни, професионални или институционални интерес учесника у истраживању утиче, може да утиче или изгледа као да утиче на објективност и непристрасност истраживања.

Примерице, докторанд у оквиру индустријског доктората спроводи истраживање у сарадњи са привредним друштвом које производи одређену врсту опреме. Истраживање је концентрисано на развој новог уређаја са побољшаним перформансама, који би могао значајно унапредити, убрзати и смањити трошкове производње. Привредни субјекат, као уговорна страна и финансијер истраживања, захтева да се резултати који указују на могуће техничке недостатке у прототипу развијеном у склопу истраживања не објављују у научним радовима, јер би такве информације могле негативно утицати на пословне интересе овог друштва и процену вредности друштва у преговорима са потенцијалним инвеститорима. С друге стране, ментор и докторанд сматрају да је, у складу са академским и научним стандардима, неопходно да прикажу све резултате – и позитивне и негативне – у оквиру научне публикације и докторске дисертације.

Међу механизмима помоћу којих се управља ризиком од сукоба интереса, а који стоје на рас-

полагању странама у реализацији индустријског доктората, су:

- етичка самопроцена, која садржи опис етичких ризика у оквиру истраживања, степен ризика и мере управљања тим ризицима, а нарочито у односу на ризик од комерцијалних интереса који могу утицати на прикупљање чињеничне грађе и тумачење резултата истраживања;
- постојање етичке комисије, која је овлашћена да даје мишљење о сукобу интереса на основу пријава учесника у истраживању и сопствених сазнања, прати спровођење етичке самопроцене, предлаже мере за управљање ризиком од сукоба интереса и даје етичке смернице у случају спора у вези са сукобом интереса, или
- именовано лице за етику и интегритет, са академским или професионалним интегритетом у области истраживања, независног од страна у спровођењу индустријског доктората, које је – као појединац - снабдевано овлашћењима које има етичка комисија;
- потписивање претходних изјава о постојању, односно непостојању (одсуству) сукоба интереса и
- подношење накнадних пријава сукоба интереса.

Мере за управљања ризиком од сукоба интереса укључују изузеће одређеног лица из доношења одлука или учествовања у одређеним активностима, повећан надзор над радом одређеног лица, обавезно извештавање других страна о присуству сукоба интереса и мерама праћења и контроле, као и замену учесника, ако није могуће другачије управљати ризиком.

7. На који начин привредни субјекат може да обезбеди заштиту поверљивих информација о пословању у које докторанд може имати увид током вршења истраживања?

Докторанд који током израде индустријског док-

тората приступа, или има могућност приступа, подацима које привредни субјект сматра поверљивим, требало би да пре почетка спровођења истраживања потпише изјаву о поверљивости или да са привредним субјектом закључи уговор о поверљивости.

Поверљивост информација у оквиру индустријских доктората регулише се кроз уговорне обавезе између учесника – високошколске установе и/или докторанда и привредног субјекта. У структурираном моделу, споразумом између високошколске установе и привредног субјекта предвиђа се обавеза чувања поверљивих информација. Уговорне стране су дужне да не откривају информације трећим лицима без претходне писане сагласности друге стране. Такође, уговори којима се конкретизује начин спровођења подршке у изради индустријских доктората (уговор о реализацији истраживања, уговор о спонзорству) садрже одредбе о поверљивости података. Алтернативно, уговорне стране могу закључити посебан уговор о чувању (неоткривању) поверљивих информација (Non-Disclosure Agreement – NDA) или потписати изјаве о поверљивости или неоткривању поверљивих информација.

Код ad hoc модела, пошто високошколска установа формално није уговорна страна, поверљивост се регулише искључиво уговором између докторанда и привредног субјекта. Уговор садржи клаузулу о чувању поверљивих информација, а постоји и могућност закључивања засебног NDA уговора или потписивања засебне изјаве о поверљивости, као код структурираног модела.

У оба случаја, NDA уговором би требало уредити:

- Дефиницију поверљивих информација, укључујући финансијске, техничке, научне и друге податке,
- Начин размене и коришћења информација,

- Одговорност за откривање поверљивих података без сагласности.

Без обзира на модел индустријских доктората, као поверљиве информације могу да се утврде информације које једна уговорна страна саопшти другој или које уговорне стране размењују на основу и у складу са одредбама овог уговора, што може да укључује финансијске, економске, пословне, научне, техничке, технолошке, производне податке, студије, тестове, резултате истраживања, формуле, цртеже, планове и слично, без обзира на који начин и у ком облику су сачуване или компилиране и без обзира да ли су изричито означене као пословна тајна од стране уговорне стране која их открива.

Информације могу бити, на пример, у следећим облицима: документ, разговор, електронски облик, информације које су садржане у физичким деловима, моделима, методологији, софтверу или материјалним узорцима и др.

За разлику од права индустријске својине, која подразумевају испуњавање одређених процедуралних корака и регистрацију како би се обезбедила заштита права, заштита пословне тајне не захтева формалну регистрацију тих података, нити подразумева вођење управног поступка да би се установила пословна тајна, јер би формално регистрација, односно евиденција била супротна природи тајности пословне тајне. С тим у вези, пословна тајна је врло корисна за заштиту непатентираних и патентабилних проналазака, као и података које патент не обухвата или који не могу да буду патентирани (нпр. листе пословних партнера и клијената или пословне стратегије). У том смислу, пословном тајном се може штитити know-how (знање и искуство), под чиме се подразумевају стручне и практичне вештине, знања, способности и искуства, помоћу којих је могуће постићи пожељан пословни резултат.

Изузетак од обавезе чувања поверљивости су

информације које су, на дан њиховог пријема од стране уговорне стране већ јавно доступне или већ познате тој уговорној страни или их је развила независно од предмета уговора, или их је та уговорна страна добила од трећег лица које у погледу тих информација нема обавезу чувања поверљивости према другој уговорној страни или према трећем лицу, или је уговорна страна обавезна да их открије по захтеву или налогу надлежног државног органа, а што се доказује одговарајућим документима.

Иако је потребно заштитити поверљиве информације, овим споразумом не може се забранити

објављивање резултата који су неопходни за одбрану докторске дисертације. Докторанд мора имати могућност да објави резултате истраживања у складу са академским стандардима, али је могуће у уговору дефинисати механизме заштите поверљивих података који нису део обавезне објаве.

За штету - обична штета и измакла добит (измакла корист) - која би настала за једну уговорну страну поступањем друге уговорне стране које је супротно обавезама о чувању поверљивих података, одговара она уговорна страна која је проузроковала штету.

ИНДУСТРИЈСКИ ДОКТОРАТИ И РАДНО АНГАЖОВАЊЕ ДОКТОРАНАДА У ПРИВРЕДНОМ СУБЈЕКТУ

Индустријски докторати се могу реализовати и укључивањем студената докторских студија у рад привредног субјекта кроз неки од облика радног ангажовања. Овакав вид сарадње није примарна тема ових Смерница, јер подразумева успостављање радно-правног односа или уговора о ангажовању који се регулишу другим правним актима и процедурама. Ипак, зарад целовитости Смерница, сматрамо да је важно да укратко представимо и ову могућност за сарадњу науке и привреде.

У случају да привредни субјекат одлучи да сарадњу са докторандом формализује кроз радно ангажовање, на располагању су им уговори о раду у или ван радног односа, односно уговор о раду на неодређено време, уговор о раду на одређено време или уговор о допунском раду (ако су запослени код другог послодавца), уговор о ауторском делу, уговор о привременим и повременим пословима. Овим уговорима се дефинише директна сарадња између две стране без учешћа трећих страна.

Докторанду се у случају радног ангажовања исплаћује уговорена зарада или накнада, која подлеже пореском третману зараде/накнаде, а послодавац је у обавези да плати све припадајуће порезе и доприносе на уговорени нето износ за-

раде/накнаде докторанда. Права и обавезе докторанда запосленог у привредном субјекту (запосленог) и привредног субјекта (послодавца) одређена су важећим Законом о раду, а детаљно треба да буду дефинисана одговарајућим уговором о радном ангажовању.

Препорука је да се приликом радног ангажовања студента докторских студија у привредном субјекту уваже обавезе студента у погледу студија и минимизује његово ангажовање на радним задацима који нису у вези са предметом студија. Такође, препорука је и да однос ангажовања у активностима које су директно везане за истраживање у склопу докторских студија и других ангажовања буду што прецизније дефинисани уз сагласност привредног субјекта, НИО и докторанда.

Уколико је докторанд радно ангажован у привредном субјекту током израде доктората створио дело током трајања тог радног односа извршавајући своје радне обавезе, послодавац је овлашћен да то дело објави и носилац је искључивих имовинских права на његово искоришћавање у оквиру своје привредне делатности у периоду од пет година (осим за софтвер и базу података, где је послодавац трајни носилац права).

Анекс 1

Споразум о научно-техничкој сарадњи

1. _____ (пословно име), са седиштем у _____,
ул. _____, бр. _____, матични број: _____, ПИБ: _____, које заступа
_____ у својству _____, у уговорном својству даваоца подршке –
спонзора (у даљем тексту: „Спонзор“),
и
2. _____ (назив), акредитована високошколска установа са седиштем у
_____, ул. _____ бр. _____, матични број: _____,
ПИБ: _____, коју заступа _____ у својству _____,
у уговорном својству примаоца подршке – спонзорисане стране (у даљем тексту: „Високошколска
установа“),
(у даљем тексту заједно: Уговорне стране)
закључују у _____ дана _____ године

СПОРАЗУМ (ОКВИРНИ УГОВОР) О НАУЧНО-ТЕХНИЧКОЈ САРАДЊИ

Уводне одредбе

Члан 1.

Споразумне стране сагласно утврђују да:

- Високошколска установа обавља делатност високог образовања, научно-истраживачку делатност из области _____ наука кроз академске и стручне студије на основу одобрених, односно акредитованих студијских програма за стицање високог образовања у оквиру поља _____ наука и других поља сагласно садржају студијских програма;
- Привредно друштво обавља делатност _____ (назив и опис делатности);
- Високошколска установа има техничко знање и искуство у области _____ (навести);
- је Привредно друштво заинтересовано за развој производа и услуга у области _____ у сарадњи са Високошколском установом, док је Високошколска установа заинтересована за различите облике сарадње, а нарочито за реализацију докторатских академских студија кроз практичан рад студената докторатских академских студија у реалним привредним условима.

Предмет Споразума

Члан 2.

Предмет овог споразума је уређење међусобних односа у оквиру научно-техничке сарадње, која обухвата сарадњу споразумних страна у реализацији докторатских академских студија, истраживања и развоја, односно научно-истраживачког рада, као и у другим пословима и активностима у оквиру делатности споразумних страна.

Конкретни послови, активности или пројекти уређују се посебним уговорима или анексима овог споразума, односно другим правним актима (протокол о сарадњи, записник, заједничка изјава и сл.), који се закључују, односно састављају у складу са овим споразумом.

Изјаве и гаранције

Члан 3.

Споразумне стране ће настојати да развијају међусобне везе према принципу општег друштвеног интереса, начелима пословне, професионалне и академске етике, научне истине и критичности, уз поштовање циљева и принципа високог образовања, обезбеђење објективности, непристрасности и заштиту стручног и академског интегритета.

Споразумне стране ће уложити највеће напоре да овај Споразум реализују на академском нивоу у циљу планирања и остваривања општег интереса у научно-истраживачкој делатности, обезбеђивања квалитета научно-истраживачког рада и развоја научно-истраживачке делатности. Споразумне стране ће у свом деловању поступати транспарентно, у складу са важећим прописима и најбољом праксом у области научно-истраживачког рада и високог образовања.

Споразумне стране гарантују да ће сви подаци, информације и резултати истраживања који се размењују или користе у оквиру овог Споразума бити тачни, поуздани и засновани на научно потврђеним методама.

Споразумне стране изјављују да немају нерешене међусобне спорове.

Остваривање научно-техничке сарадње

Члан 4.

Научно-техничка сарадња оствариће се:

- радом на заједничким научно-истраживачким пројектима и публикавањем резултата истраживања;
- сарадњом у реализацији докторатских академских студија;
- заједничким коришћењем материјално-техничких потенцијала;
- размјеном истраживача и експерата;
- разменом научно-техничких информација и документације;
- давањем на привремено коришћење или размјеном опреме и материјала неопходних за остваривање сарадње;
- организовањем заједничких конференција, семинара и других стручних скупова;

- образовањем заједничких научно-истраживачких тимова;
- развојем наставних програма и курсева од заједничког интереса;
- подстицањем заједничког учешћа у националним и међународним истраживачким пројектима, програмима и иницијативама;
- заједничким развојем нових техничко-технолошких решења и спровођењем других заједничких иновационих активности;
- подстицањем комерцијализације резултата истраживања;
- ангажовањем стручњака из праксе у наставним и истраживачким процесима;
- пружањем техничке и стручне подршке у припреми и реализацији научних и развојних пројеката;
- организовањем стручних пракси и професионалне обуке истраживача и студената;
- другим облицима научно-техничке сарадње од заједничког интереса и користи, у складу са договором и посебним уговором или анексом овог споразума, односно другим правним актом.

Области сарадње

Члан 5.

Стране сагласно констатују да ће Привредно друштво омогућити спровођење истраживања за студенте докторатских академских студија Високошколске установе за следеће научне области и/или специјалистичку наставу и/или уже специјалистичке области, у оквиру којих се могу утврдити теме докторатских теза, и то:

- _____ ,
- _____ ,
- _____ .

Услови и начин сарадње

Члан 6.

Научно-техничка сарадња уређена овим Споразумом обављаће се у складу са утврђеним студијским програмом и планом извођења наставе, тако да се остваре циљеви и задаци високог образовања кроз организацију и извођење научно-истраживачког рада у реалним привредним условима, уз придржавање етичких начела и правила.

Послове из своје делатности Високошколска установа организује, према потребама наставе, научно-истраживачке и друге делатности кроз организационе делове и организационе јединице за едукацију из предмета у области _____ наука.

Следствено, Високошколска установа и Привредно друштво ће за сваку академску годину анализирати потребе за обављање истраживања у областима из члана 5. овог споразума, ради припреме предлога за конкретне послове, активности или пројекте у склопу научно-техничке сарадње.

Привредно друштво ће студентима докторатских академских студија Високошколске установе обезбедити стручно, безбедно и квалитетно извођење истраживања, уз обезбеђивање прописаних и потребних материјалних, просторних и кадровских ресурса.

Избор студената докторатских академских студија

Члан 7.

Начин избора студената докторатских академских студија, услови и критеријуми за израду доктората кроз сарадњу споразумних страна уређују се посебним правним актом из члана 2. став 2. овог споразума.

Избор студената докторатских академских студија врши се на један од следећих начина, у зависности од предмета конкретног посла, активности или пројекта, а сагласно договору споразумних страна:

- 1) Високошколска установа самостално утврђује услове и критеријуме, спроводи поступак избора и распоређује одабраног кандидата да обавља истраживање у оквиру одређеног посла, активности или пројекта који спроводи у сарадњи са Привредним друштвом;
- 2) Високошколска установа предлаже услове и критеријуме и врши избор кандидата, уз сагласност Привредног друштва;
- 3) Високошколска установа доставља Привредном друштву листу кандидата који испуњавају академске услове, на основу којих Привредно друштво врши избор кандидата.

Обезбеђење услова и ресурса за спровођење истраживања

Члан 8.

Привредно друштво изјављује да испуњава све услове и има потребне ресурсе за пружање подршке спровођењу истраживања у оквиру научно-техничке сарадње.

Обављање практичне наставе и истраживања студената докторатских академских студија, који су утврђени посебним законом, другим прописом и/или општим актом за конкретан посао, активност или пројекат су предмет посебног уговора, анекса овог споразума или другог правног акта из члана 2. став 2. овог споразума.

Контакт особе

Члан 9.

Споразумне стране одредиће у року од __ дана од закључења овог споразума контакт особе (алтернативно, представнике – координаторе), које ће:

- се бавити реализацијом овог споразума, као и стварањем организационих и финансијских услова за реализацију научно-техничке сарадње;
- предлагати, усклађивати и пратити реализацију заједничких послова, активности и пројеката, у складу са посебним уговором, анексом овог споразума или другим правним актом из члана 2. став 2. овог споразума;
- предлагати мере за унапређење научно-техничке сарадње.

Контакт особе ће успоставити и одржавати редовну комуникацију у циљу координације заједничких активности.

Информисање других органа и тела

Члан 10.

Декан Високошколске установе и директор Привредног друштва, свака од стране, упознаће друге органе и тела у својој организацији са одредбама овог споразума.

Право интелектуалне својине

Члан 11.

Споразумне стране су сагласне да свака споразумна страна задржава право власништва над својом интелектуалном својином коју је имала пре закључења овог споразума (постојећа својина). Право интелектуалне својине која настане у оквиру ове научно-техничке сарадње уредиће се посебним уговором, односно анексом овог споразума.

Поверљивост информација

Члан 12.

Споразумне стране се обавезују да чувају као пословну тајну све податке у вези са извршењем овог споразума, што може да укључује финансијске, економске, пословне, научне, техничке, технолошке, производне податке, студије, тестове, резултате истраживања, формуле, цртеже, планове и слично, без обзира на који начин и у ком облику су сачувани или компилирани и без обзира да ли су изричито означени као пословна тајна од стране споразумне стране која их открива. Споразумне стране се обавезују да чувају пословне тајне друге споразумне стране током важења, као и _____ (одређено или недефинисано време) по истеку овог споразума. Изузетно, обавеза чувања поверљивости не постоји у односу на информације које су, на дан њиховог пријема од стране споразумне стране, већ јавно доступне или их је друга споразумна страна развила независно од предмета споразума, или их је та споразумна страна добила од трећег лица које у погледу тих информација нема обавезу чувања поверљивости према споразумној страни или према трећем лицу, или је споразумна страна обавезна да их открије по захтеву или налогу надлежног државног органа, а што се доказује одговарајућим документима. Споразумна страна може дати претходну писану сагласност (дозволу) другој споразумној страни да објави одређене поверљиве информације, међу које спадају резултати истраживања за потребе докторског рада.

Промотивне активности

Члан 13.

Споразумне стране ће заједнички промовисати сарадњу науке и привреде и концепт доктората који се припремају уз подршку привреде, како би подстакле интересовање студената, академске заједнице и привреде за овакав облик сарадње.

Промоција из става 1. овог члана може се вршити кроз следеће активности:

- 1) организација информативних сесија, радионица и округлих столица за студенте и истраживаче како би се представиле могућности и бенефити доктората који се припремају уз подршку привреде;
 - 2) припрема промотивних материјала (брошура, водича, видео материјала и сл.) о докторатима који се припремају уз подршку привреде и пласирање путем дигиталних канала, друштвених мрежа и веб-сајтова споразумних страна;
 - 3) учешће на научним и стручним конференцијама, сајмовима образовања и каријерним догађајима, где ће се представити значај доктората који се припремају уз подршку привреде за развој науке и привреде;
 - 4) заједничке анализе и публиковање радова који анализирају утицај индустријских доктората на иновације и научно-технолошки развој;
 - 5) креирање програма стипендирања или других облика подршке за студенте докторатских академских студија;
 - 6) повезивање са другим високошколским установама, привредним субјектима и државним органима и организацијама, ради промоције овог модела сарадње и размене добрих пракси.
- Промотивне активности споразумних страна могу ближе уредити посебним плановима, односно посебним актима из члана 2. став 2. овог споразума.

Трајање Споразума

Члан 14.

Споразум се закључује на неодређено време.

(Алтернативно – Закључење споразума у одређеном трајању) Споразум се закључује на период од _____ година, са могућношћу продужења.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 15.

Евентуални спорови решаваће се споразумно, а уколико споразумне стране не успеју у томе, за њихово решавање биће стварно надлежан суд у _____.

Члан 16.

Овај Споразум ступа на снагу даном потписивања обе стране.

Споразум је сачињен у 4 (четири) примерака, и то по 2 (два) примерака за сваку страну.

За Високошколску установу

За Привредно друштво

Анекс 2

Уговор о спонзорству

1. _____ (пословно име), са седиштем у _____,
ул. _____, бр. _____, матични број: _____, ПИБ: _____, које заступа
_____ директор, у уговорном својству даваоца подршке – спонзора
(у даљем тексту: „Спонзор“),
и
2. _____ (назив), акредитована високошколска установа са седиштем у
_____, ул. _____ бр. _____, матични број: _____,
ПИБ: _____, коју заступа _____ декан, у уговорном својству
примаоца подршке – спонзорисане стране (у даљем тексту: „Високошколска установа“),
(у даљем тексту заједно: Уговорне стране)
закључују у _____ дана _____ године

УГОВОР О СПОНЗОРСТВУ

Предмет уговора

Члан 1.

Овим уговором уређују се права и обавезе поводом односа у којем Спонзор пружа финансијску подршку (алтернативно, финансијску и другу материјалну подршку) Високошколској установи у циљу спровођења истраживања, које реализују њени студенти докторатских академских студија у оквиру припреме својих докторатских теза (у даљем тексту: истраживање), а Високошколска установа, у знак захвалности за спонзорску подршку, промовише Спонзора на начин и у обиму уређеним овим уговором.

Истраживање је ближе описано у Плану истраживања, који је у прилогу овог уговора и чини његов саставни део (Прилог 1).

Обавезе Спонзора

Члан 2.

Спонзор се обавезује да обезбеди финансијска средства за спровођење истраживања у износу од _____ динара/евра.

(Опција – став 2: Ако, поред финансијске, Спонзор пружа и материјалну подршку)

Ради спровођења истраживања, Спонзор ће пружити и материјалну подршку и додатну помоћ у

виду давања на коришћење опреме и софтвера, пружања стручних консултација, омогућавања приступа подацима, документима и материјалима, као и обезбеђења других ресурса који су неопходни за спровођење истраживања, према Спецификацији ресурса, која је прилог и саставни део овог уговора (Прилог 2).

Финансијска средства из става 1. овог члана ће бити пренета на рачун Високошколске установе следећом динамиком:

_____ (унети динамику плаћања, са навођењем банковних рачуна и пословног имена банке).

[Пример за динамику и начин плаћања:

- 30% на дан потписивања овог уговора, на рачун бр. _____ код _____ (пословно име банке);
- 35% у року од 30 дана од дана потписивања овог уговора, на рачун бр. _____ код _____ (пословно име банке);
- 35% у року од 60 дана од дана потписивања овог уговора, на рачун бр. _____ код _____ (пословно име банке).]

Спонзор не може ограничавати креативну слободу Установе, нити њена права на самостално управљање, одређивање циља и садржаја истраживања.

Спонзор не може спонзорисањем угрозити интегритет научног садржаја истраживања и не сме да штети угледу Високошколске установе.

Обавезе Високошколске установе

Члан 3.

Високошколска установа се обавезује да организује спровођење истраживања уз подршку Спонзора и испуњење потребних услова за рад доктораната.

Високошколска установа се обавезује да ће примљена средства у целости наменски искористити за спровођење истраживања.

Високошколска установа гарантује да ће истраживања бити спроведена у складу са академским и научним стандардима.

Високошколска установа се обавезује да ће у свим облицима комуникације са јавношћу у вези са истраживањем, у које спадају промотивни материјали, научне публикације, саопштења, организовање догађаја, јавни наступи уживо и за медије, пласирање садржаја путем дигиталних канала, друштвених мрежа и веб-сајтова, као и други видови промоције, спонзорство истраживања бити јасно означено као такво навођењем пословног имена и логоа/знака или другог симбола Спонзора, који ће Спонзор доставити Високошколској установи у дигиталном облику у року од _____ дана од дана закључења овог уговора.

Промотивне активности Уговорне стране могу ближе уредити посебним планом, односно посебним актом или договорити писаном кореспонденцијом (електронска пошта).

Високошколска установа ће редовно извештавати Спонзора о напретку истраживања достављањем (изабрати опцију/е) месечних/тримесечних/полугодишњих/периодичних извештаја, као и ванредних

извештаја, по потреби, односно по захтеву Спонзора.

Високошколска установа се обавезује да поступа у складу са професионалним и етичким стандардима како би очувала углед (репутацију), имиџ, визуелни идентитет и интелектуалну својину Спонзора, као и да предузме све неопходне мере ради спречавања било каквих радњи или ситуација које би могле негативно утицати на њих.

Транспарентност спонзорства

Члан 4.

Спонзорство истраживања мора бити јасно и транспарентно представљено и не сме имитацијом другог спонзора, његових активности или на други начин доводити у заблуду трећа лица у погледу идентитета Спонзора и Високошколске установе, природе, циљева и карактеристика истраживања, делатности Спонзора, извора финансирања и евентуалних комерцијалних или других интереса повезаних са истраживањем.

Спонзор и Високошколска установа дужни су да обезбеде да сви облици промоције, извештавања и презентације истраживања буду у складу са правилима академске и пословне етике, тачности и објективности.

Неексклузивност (неискључивост) спонзорства

Члан 5.

Високошколска установа не гарантује Спонзору ексклузивност, што значи да за подршку реализацији истраживања може закључити овакав и сличан уговор са другим физичким и правним лицем.

(Алтернатива за став 1.)

Високошколска установа не гарантује Спонзору ексклузивност, што значи да за подршку реализацији истраживања може закључити овакав и сличан уговор са другим физичким и правним лицем, али је дужна да пре закључења таквог уговора обавести Спонзора (алтернатива: прибави писану сагласност Спонзора).

Ако има више спонзора, Високошколска установа је дужна да обезбеди заступљеност интереса сваког спонзора сразмерно његовом учешћу у спонзорству истраживања.

У случају из става 2. овог члана, начин промовисања сваког спонзора, као и начин истицања његовог пословног имена, логоа или других обележја уређује се посебним уговором.

У том случају, Високошколска установа се обавезује да информисе све спонзоре о постојању других спонзорстава, водећи рачуна о томе да ниједан спонзор не буде доведен у подређени положај или да његови интереси буду угрожени.

Алтернатива за члан 5:
Ексклузивност (искључивост) спонзорства
Члан 5.

Високошколска установа се обавезује да за време трајања овог Уговора, као и у периоду од __ месеци након његовог истека или раскида, неће закључивати уговоре о спонзорству, финансирању или другој материјалној подршци за истраживање са трећим лицем.

Изузетно од става 1. овог члана, Високошколска установа може да закључи уговор из става 1. овог члана са трећим лицем по претходној прибављеној писаној сагласности Спонзора.

У случају повреде ове клаузуле, Спонзор има право да захтева накнаду штете, као и да раскине овај уговор.

Интелектуална својина
Члан 6.

Уговорне стране су сагласне да права интелектуалне својине која су стечена од стране Високошколске установе или Привредног друштва до дана закључења овог уговора, односно почетка имплементације Плана истраживања, остају искључива права те уговорне стране.

(Алтернатива 1: Искључиво право)

Интелектуална својина која настаје као резултат истраживања постаје искључиво власништво Високошколске установе.

(Алтернатива 2: Лиценца)

Интелектуална својина која настаје као резултат истраживања постаје власништво Високошколске установе, а Спонзор стиче право на њено економско искоришћавање, о чему ће Високошколска установа и Спонзор закључити уговор о лиценци.

Лиценца се додељује као искључива/неискључива (изабрати опцију) и односи се на следеће територије: _____.

У оквиру искоришћавања предмета лиценце, Спонзор ће стићи право да користи резултате истраживања у комерцијалне сврхе, укључујући производњу, дистрибуцију, подлиценцирање, продају и друге облике привредног искоришћавања (изабрати опцију/е, зависно од тога да ли је лиценца искључива или неискључива, односно од обима права која се уступају уговором о лиценци), уз исплату накнаде Високошколској установи.

Уговорне стране ће уговором о лиценци одредити начин обрачуна и исплате накнаде, као и начин надзора над реализацијом комерцијализације резултата истраживања.

Објављивање резултата истраживања

Члан 7.

Високошколска установа и студенти докторатских академских студија Високошколске установе имају право да користе резултате истраживања у академске, научне и друге некомерцијалне сврхе, укључујући објављивање у научним часописима и презентацију на конференцијама и другим стручним скуповима, осим ако то није у супротности са оправданим пословним интересима Спонзора, у ком случају ће за намеравамо објављивање резултата прибавити претходну сагласност Спонзора.

Сукоб интереса

Члан 8.

Уговорне стране ће предузети све потребне мере да обезбеде придржавање етичких и академских стандарда у вези са истраживањем, заштиту стручног и академског интегритета и одсуство сукоба интереса у реализацији истраживања.

Сукоб интереса постоји када пословни, финансијски, приватни, професионални или институционални интерес учесника у истраживању утиче, може да утиче или изгледа као да утиче на објективност и непристрасност истраживања. Пре почетка ангажовања свако лице које је на било који начин укључено у реализацију Плана истраживања, односно у доношење одлука или пружање стручне, евалуативне/надзорне или управљачке подршке потписује изјаву о непостојању сукоба интереса.

Накнада штете

Члан 9.

Уговорна страна која поступањем или пропуштањем поступања супротно одредбама овог уговора, проузрокује штету другој Уговорној страни, дужна је да јој ту штету накнади, односно да јој врати дата финансијска средства.

Накнада обухвата стварну штету и измаклу добит, а финансијска средства обухватају и затезну камату.

Трајање уговора

Члан 10.

Овај уговор ступа на снагу даном потписивања од стране Уговорних страна и важи _____ од дана потписивања.

Уговорне стране могу се договорити о продужетку рока важења овог уговора, и то закључењем Анекса овог уговора.

Раскид уговора

Члан 11.

Свака Уговорна страна може једнострано да раскине овај уговор у случају да било која од других Уговорних страна не извршава или грубо крши неку од својих уговорних обавеза.

У случају из става 1. овог члана, Уговорне стране шаље писану изјаву о раскиду овог уговора другој Уговорној страни, при чему се Уговор сматра раскинутим по истеку рока од _____ дана од дана пријема те изјаве од стране Уговорне стране којој је изјава послата, осим уколико та Уговорна страна у том додатном року испуни своју уговорну обавезу, односно отклони претходно извршену повреду уговора.

Свака Уговорна страна има право на једнострани раскид овог уговора, без разлога, слањем писане изјаве о раскиду другим Уговорним странама, са раскидним роком од _____ дана од дана пријема те изјаве од стране Уговорне стране којој је изјава послата.

Уговорне стране су сагласне да у случају раскида уговора кривицом једне Уговорне стране, друга Уговорна страна има право на накнаду штете, и то стварне штете и измакле добити.

Други начини престанка важења уговора

Члан 12.

Уговорне стране су сагласне да уговор престаје да важи и ако Привредно друштво или Високошколска установа престану да постоје у складу са законом, без правног следбеника. Уговорне стране су сагласне да, уколико услед више силе било која од Уговорних страна буде спречена да испуни било коју од својих уговорних обавеза, и такво стање потраје дуже од _____ у континуитету, уговор престаје да важи истеком тог периода, осим ако се Уговорне стране договоре да уговор остаје на снази, а да се Уговорна страна која је погођена дејством више силе ослобађа извршења те своје обавезе током трајања више силе, о чему ће Уговорне стране закључити Анекс овог уговора.

Меродавно право и решавање спорова

Члан 13.

Овај уговор је састављен и спровешће се у складу са прописима Републике Србије.

На сва питања која нису уређена овим уговором, примењиваће се одредбе закона којима се уређују обавезни односи, правна заштита интелектуалне својине и пословна тајна.

Уговорне стране су сагласне да ће евентуалне спорове који би настали из овог уговора покушати да реше споразумно, а уколико то не буде могуће, за решавање надлежан је суд у

_____.

Завршне одредбе
Члан 14.

Овај уговор је састављен у ____ () истоветна примерка, од којих по ____ () примерка припадају свакој Уговорној страни.

За Високошколску установу

За Привредно друштво

ПРИЛОГ 1

План истраживања

Назив истраживања: _____ (навести)

Докторанд: _____ (навести)

Високошколска установа: _____ (навести)

Спонзор: _____ (навести)

1) Циљ истраживања

(описати научни и привредни значај истраживања)

2) Истраживачке хипотезе / истраживачка питања

(навести главне хипотезе/питања која се испитују)

3) Методологија

(навести методе и приступе који ће бити коришћени у истраживању)

4) Динамика реализације истраживања

Р. број	Фаза	Опис активности	Почетак	Крај	Очекивани резултати
1.					
2.					
3.					
...					

5) Улоге и одговорности

1) Докторанд
(описати)

2) Високошколска установа
(описати)

3) Спонзор:
(описати)

6) Начин праћења и контроле квалитета

(описати механизме праћења, надзора и контроле квалитета)

7) Индикатори успеха

(нпр. број објављених научних радова, технолошка решења, прототипи, пријаве за заштиту права интелектуалне својине и др).

ПРИЛОГ 2

Спецификација ресурса

Назив истраживања: _____ (навести)

Докторанд: _____ (навести)

Високошколска установа: _____ (навести)

Спонзор: _____ (навести)

1. Финансијска средства

Намена	Износ / процена	Начин исплате

2. Просторије и услови рада

Тип просторије	Локација	Напомена

3. Опрема и софтвер

Опис опреме / софтвера	Локација/приступ	Напомена

4. Техничко и помоћно особље

Улога/опис задатка	Време ангажовања	Напомена

5. Узорци, подаци, лиценце

Ресурс	Опис / услови	Напомена

6. Остало

(навести друге ресурсе који нису обухваћени претходним категоријама)

Анекс 3

Уговор о реализацији истраживања

1. _____ (пословно име), са седиштем у _____,
ул. _____, бр. _____, матични број: _____, ПИБ: _____, које заступа
_____ директор (у даљем тексту: „Привредно друштво“),

и

2. _____ из _____, ул. _____
бр. _____, ЈМБГЈ: _____,
ПИБ: _____, коју заступа _____ студент докторских студија
из области _____ на Високошколској установи (у даљем тексту: Докторанд),
(у даљем тексту заједно: Уговорне стране)

закључују у _____ дана _____ године

УГОВОР О РЕАЛИЗАЦИЈИ ИСТРАЖИВАЊА

Уводне одредбе

Члан 1.

Уговорне стране констатују следеће:

1. Високошколска установа је академска и научноистраживачка организација са значајном репутацијом, људским и материјалним ресурсима, укључујући техничко знање и искуство у области _____;
2. Привредно друштво је привредно друштво које поседује стручно знање и искуство и успешно послује у области _____;
3. Високошколска установа и Привредно друштво су закључили Споразум (Оквирни уговор) о научно-техничкој сарадњи од _____ године, којим су утврдили општи оквир ове сарадње;
4. Привредно друштво је заинтересовано за трансфер знања, размену експертизе и искустава са Високошколском установом кроз укључивање Докторанда у реализацију активности утврђених овим уговором, у складу са Споразумом о научно-техничкој сарадњи.

Значење израза

Члан 2.

Одређени изрази употребљени у овом уговору имају следећа значења:

Ментор	Лице које је запослено у Високошколској установи, а које има одговарајуће квалификације, знање и искуство, са обавезом да прати реализацију истраживања, пружа подршку и смернице и врши надзор над Докторандом у реализацији истраживања.
Стручни сарадник из привреде	Лице именовано од стране Привредног друштва, које пружа практичну подршку и смернице Докторанду у решавању техничких, оперативних и пословних питања, прати напредак истраживања и врши оперативни надзор над реализацијом истраживања, односно радом Докторанда.
Информација	Информације које једна Уговорна страна саопшти другој Уговорној страни или које Уговорне стране размењују на основу и у складу са одредбама овог уговора, укључујући финансијске, економске, пословне, научне, техничке, технолошке, производне податке, студије, тестове, резултате истраживања, формуле, цртеже, планове, пројекте, прототипове, кодове, моделе, компилације, програме, методе, технике, поступке, обавештења или упутства интерног карактера и слично, без обзира на који начин и у ком облику су сачуване или компилиране. Информације могу бити, на пример, у следећим облицима: документ, разговор, електронски облик, информације које су садржане у физичким деловима, моделима, методологији, софтверу или материјалним узорцима и др.

Предмет

Члан 3.

Предмет овог уговора је реализација истраживања у оквиру докторских академских студија према Плану истраживања, који су Уговорне стране заједнички утврдиле, са циљем трансфера знања и размене експертизе.

Планом истраживања се утврђују трајање, динамика (фазе и етапе), активности и очекивани резултати у склопу истраживања, улоге и одговорности Уговорних страна, као и контрола квалитета реализованих активности и добијених резултата.

Уговорне стране најмање једном годишње разматрају напредак у реализацији Плана истраживања и, ако за тим постоји потреба, ревидирају и ажурирају овај план.

Након реализације Плана истраживања, Привредно друштво ће извршити коначну процену ефеката

истраживања које је предмет овог плана, са описом резултата и процеса, и извештај о томе доставити ментору.

Коначна процена ефеката истраживања коју врши Привредно друштво обухвата анализу остварених резултата у односу на очекиване циљеве, релевантност за пословну праксу и могућност примене стечених сазнања, у складу са критеријумима који су утврђени Планом истраживања у делу контроле квалитета реализованих активности и добијених резултата.

План истраживања се даје у прилогу, који је саставни део овог уговора (Прилог 1).

Гаранције Уговорних страна

Члан 4.

Уговорне стране гарантују да имају ресурсе потребне за успешну и ефикасну реализацију Плана истраживања, као и да ће, у складу са одредбама овог уговора, испунити све услове и предузети све мере потребне за остварење тог циља.

Период реализације Плана истраживања

Члан 5.

Уговорне стране су сагласне да ће реализација Плана истраживања почети првог следећег радног дана од дана када овај уговор потпишу Уговорне стране, и да ће трајати _____.

Уговорне стране се могу договорити о продужењу периода реализације Плана истраживања, у ком случају ће закључити анекс овог уговора.

Обавезе Високошколске установе

Члан 6.

Високошколска установа је дужна да:

- омогући Докторанду да приступи релевантним универзитетским садржајима, академској мрежи и on-line сервисима Високошколске установе;
- именује ментора и да прати и надзире његов рад;
- обезбеди да ментор уредно прегледа и потписује месечне извештаје, прелазни и завршни извештај достављене од стране Докторанда, као и да на њих даје писану сагласност заједно са супервизором;
- прати поштовање академске етике и стандарда у истраживачком раду Докторанда, обезбеди заштиту стручног и академског интегритета и одсуство сукоба интереса у току реализације истраживања;
- пружи подршку Докторанду у погледу објављивања научних радова и учешћа на конференцијама, семинарима и стручним скуповима у вези са темом истраживања, поштовањем моралних права аутора и добрих академских пракси;
- обезбеди транспарентан поступак решавања евентуалних спорова, академских неслагања или других потешкоћа и изазова у вези са менторством и напредовањем истраживања.

Обавезе Привредног друштва

Члан 7.

Привредно друштво је дужно да:

- обезбеди место и испуни пратеће услове за реализацију Плана истраживања;
- именује супервизора, који поступа у име и за рачун Привредног друштва, и да прати и надзире његов рад;
- обезбеди ресурсе потребне за спровођење активности обухваћених Планом истраживања, укључујући просторије, опрему, техничко и помоћно особље, финансијска средства, узорке, лиценце, податке и друге услове потребне за адекватно и ефикасно спровођење истраживачких активности, укључујући приступ подацима, документима и материјалима значајним за истраживање, осим онима које обезбеђује Високошколска установа, према Спецификацији ресурса, која је саставни део овог уговора (Прилог 2);
- сарађује са Високошколском установом у погледу трансфера знања, заједничке дисеминације резултата истраживања и објављивања научних радова, поштовањем моралних права аутора и добрих академских пракси;
- поштује етичке и академске стандарде у вези са истраживањем и обезбеди заштиту стручног и академског интегритета и одсуство сукоба интереса у току реализације истраживања;
- Докторанду обезбеди финансијску накнаду за његов рад у току реализације истраживања;
- Докторанду одржи обуку о принципима пословања, пословној политици, радној етици и правилима понашања утврђеним код Привредног друштва;
- обезбеди спровођење прописа о безбедности и здрављу на раду, као и других применљивих прописа.

Обавезе Докторанда

Члан 8.

Докторанд је дужан да:

- савесно и благовремено испуњава своје обавезе из Плана истраживања и поступа у складу са смерницама ментора и супервизора;
- се придржава академских стандарда и етичких начела научноистраживачког рада;
- поштује радну етику и правила понашања утврђена код Привредног друштва;
- се савесно односи према имовини Привредног друштва и пажљиво рукује опремом и другим ресурсима које користи;
- чува поверљивост Информација које представљају пословну тајну Привредног друштва;
- обавести супервизора и ментора о свим околностима које могу утицати на реализацију Плана истраживања или довести до кашњења у извршењу обавеза, као и да у том случају предложи мере за њихово превазилажење;
- се придржава обавеза о безбедности и здрављу на раду, као и обавеза из других применљивих прописа.

Праћење реализације и извештавање

Члан 9.

Поред обавеза из члана 8. овог уговора, Докторанд је обавезан да током периода реализације Плана истраживања доставља извештаје о реализацији овог плана ментору, и то:

- месечне извештаје, за сваки месец у току периода реализације Плана истраживања – најкасније до 5. у следећем месецу за претходни месец;
- прелазни извештај – на половини периода реализације Плана истраживања
- завршни извештај – најкасније у року од 15 дана пре завршетка периода реализације Плана истраживања.

Извештаји из става 1. овог члана овог уговора достављају се у електронском облику.

Уговорне стране ће да организују и периодичне састанке, ради праћења реализације Плана истраживања.

Пословна тајна

Члан 10.

Уговорне стране се обавезују да ће све информације које су добиле једна од друге у вези са реализацијом овог уговора, а које су означене или разумно могу бити схваћене као пословна тајна, чувати као поверљиве и неће их откривати трећим лицима без претходне писане сагласности друге уговорне стране.

Изузетак од обавезе чувања пословне тајне су информације које су, на дан њиховог пријема од стране уговорне стране, већ јавно доступне или их је друга уговорна страна развила независно од предмета уговора, или их је та Уговорна страна добила од трећег лица које у погледу тих информација нема обавезу чувања поверљивости према некој од Уговорних страна или према трећем лицу, или је уговорна страна обавезна да их открије на основу закона, извршне судске одлуке или по захтеву или налогу надлежног државног органа, а што се доказује одговарајућим документима.

Лице које саопштава податак, односно доставља документ који представља пословну тајну, дужно је да у писаном облику упозори лице коме саопштава податак, односно доставља документ, на то да тај податак, односно документ представља пословну тајну.

Обавеза чувања поверљивости из овог члана Уговора на снази је за све време важења овог уговора и по његовом престанку без временског ограничења (алтернатива: временско ограничење – нпр. пет година по престанку важења овог уговора).

Члан 11.

Високошколска установа је обавезна да обезбеди да се обавезе чувања пословне тајне из члана 10. овог уговора придржава ментор, као и друга лица која учествују у реализацији Плана истраживања, а која су ангажована од стране Високошколске установе на основу уговора о раду или неког другог уговора.

Високошколска установа ће обезбедити да лица из става 1. овог члана потпишу изјаву о чувању поверљивости (изјаву о неоткривању поверљивих информација), којом се обавезују на чување пословне тајне у складу са одредбама овог уговора.

Члан 12.

Привредно друштво је дужно да обезбеди да обавезу чувања пословне тајне из члана 10. овог уговора поштује супервизор, као и друга лица која учествују у реализацији Плана истраживања, а која су ангажована од стране Привредног друштва на основу уговора о раду или било ког другог уговора.

Привредно друштво ће обезбедити да лица из става 1. овог члана потпишу изјаву о чувању поверљивости (изјаву о неоткривању поверљивих информација), којом се обавезују на чување пословне тајне у складу са одредбама овог уговора.

(Опција)

Забрана конкуренције

Члан 13.

Високошколска установа се обавезује да се, за време трајања овог уговора, неће ангажовати или учествовати у саветовању, консултацијама или пружању помоћи трећим лицима која се баве активностима које су предмет Плана истраживања, без претходно прибављене сагласности Привредног друштва у писаном облику.

Сукоб интереса

Члан 14.

Уговорне стране ће предузети све потребне мере да обезбеде придржавање етичких и академских стандарда у вези са истраживањем, заштити стручног и академског интегритета и одсуство сукоба интереса у реализацији истраживања.

Сукоб интереса постоји када пословни, финансијски, приватни, професионални или институционални интерес учесника у истраживању утиче, може да утиче или изгледа као да утиче на објективност и непристрасност истраживања.

Уговорне стране, пре почетка реализације Плана истраживања, сачињавају етичку самопроцену, која садржи опис етичких ризика у оквиру истраживања, степен ризика и мере управљања тим ризицима, а нарочито у односу на ризик од комерцијалних интереса који могу утицати на прикупљање чињеничне грађе и тумачење резултата истраживања.

(Опција – образовање етичке комисије или именовање лица за етику и интегритет)

Ради праћења и решавања сукоба интереса, Уговорне стране образоваће Етичку (алт. Надзорну)

комисију, која је овлашћена да даје мишљење о сукобу интереса на основу пријава учесника у истраживању и сопствених сазнања, прати спровођење етичке самопроцене, предлага мере за управљање ризиком од сукоба интереса и даје етичке смернице у случају спора у вези са сукобом интереса.

Етичка (алт. Надзорна) комисија састоји се Комисија се састоји од три члана, при чему једног члана предлага Високошколска установа, једног члана предлага Привредно друштво, док је један члан независан, са академским или професионалним интегритетом у области истраживања, а именују га заједнички Уговорне стране. Независни члан председава Етичком (алт. Надзорном) комисијом.

Етичка (алт. Надзорна) комисија доноси одлуке консензусом, а ако не може тако да донесе одлуку – одлучујући је глас независног члана.

Чланови Етичке (алт. Надзорне) комисије имају право на накнаду за рад, коју у договореним деловима исплаћују Уговорне стране.

Чланови Етичке (алт. Надзорне) комисије потписују изјаву о чувању поверљивости (изјаву о неоткривању поверљивих информација), којом се обавезују на чување поверљивости информација у складу са одредбама овог уговора.

(Алтернатива за етичку комисију)

Ради праћења и решавања сукоба интереса, Уговорне стране именуваће лице за етику и интегритет, са академским или професионалним интегритетом у области истраживања, које је независно од Уговорних страна.

Лице за етику и интегритет овлашћено је да даје мишљење о сукобу интереса на основу пријава учесника у истраживању и сопствених сазнања, прати спровођење етичке самопроцене, предлага мере за управљање ризиком од сукоба интереса и даје етичке смернице у случају спора у вези са сукобом интереса.

Лице за етику и интегритет има право на накнаду за рад, коју у договореним деловима исплаћују Уговорне стране.

Лице за етику и интегритет потписује изјаву о чувању поверљивости (изјаву о неоткривању поверљивих информација), којом се обавезују на чување поверљивости информација у складу са одредбама овог уговора.

Предлози мера за управљања ризиком од сукоба интереса укључују изузеће одређеног лица из доношења одлука или учествовања у одређеним активностима, повећан надзор над радом одређеног лица, обавезно извештавање других страна о присуству сукоба интереса и мерама праћења и контроле, као и замену учесника, ако није могуће другачије управљати ризиком.

Пре почетка ангажовања свако лице које је на било који начин укључено у реализацију Плана истраживања, односно у доношење одлука или пружање стручне, евалуативне/надзорне или управљачке подршке потписује изјаву о непостојању сукоба интереса.

Лица укључена у реализацију Плана истраживања обухватају Докторанда, ментора, супервизора, чланове Етичке (алт. Надзорне) комисије/лице за етику и интегритет (изабрати алтернативу), чланове пројектног тима из Привредног друштва и Високошколске установе, спољне експерте (ако буду ангажовани), као и друга лица која учествују у реализацији Плана истраживања.

Ова лица дужна су да благовремено пријаве Етичкој (алт. Надзорној) комисији/лицу за етику и интегритет (изабрати алтернативу) сваку новонасталу ситуацију која може представљати сукоб интереса.

Накнада штете Члан 15.

Уговорна страна која поступањем или пропуштањем поступања супротно одредбама овог уговора проузрокује штету другој Уговорној страни дужна је да јој ту штету надокнади. Накнада обухвата стварну штету и измаклу добит.

План дисеминације резултата истраживања Члан 16.

Уговорне стране су сагласне да ће резултати реализације Плана бити дисеминирани у складу са Планом дисеминације, који је саставни део овог уговора (Прилог 3).

План дисеминације садржи преглед очекиваних резултата истраживања, циљну публику/групу, начин дисеминације (канал/форма), временски оквир, одговорности Уговорних страна, као и ограничења или услови које је потребно испунити (нпр. претходна сагласност, ограничење због пословне тајне, покретања поступка за заштиту права интелектуалне својине, рецензије и др).

Свака уговорна страна може да предложи измену и/или допуну Плана дисеминације. План дисеминације се мења и/или допуњава уз сагласност Уговорних страна, у облику анекса овог уговора.

Ако се у току реализације Плана дисеминације појави нови резултат или околност која захтева измену овог плана (нпр. идентификација могућности заштите права интелектуалне својине, тржишни интереси, нови облик објављивања), уговорна страна која сазна за ту појаву дужна је да о томе обавести остале уговорне стране у року од осам дана од дана сазнања, уз предлог измене и/или допуне Плана дисеминације.

Уговорне стране ће благовремено координирати све активности дисеминације, ради избегавања повреде права и интереса било које Уговорне стране, као и обезбеђивања потребне и правремене заштите резултата.

Објављивање резултата истраживања Члан 17.

Уговорне стране ће размотрити могућност да резултати који испуњавају услове за заштиту права интелектуалне својине не буду део докторске дисертације, а да она и даље испуњава предвиђене услове за одбрану.

Уговорне стране су сагласне да Докторанд може у оквиру докторске дисертације или друге публикације слободно објавити резултате реализације Плана истраживања који нису означени

као пословна тајна од стране Привредног друштва, а оне резултате реализације овог плана који представљају пословну тајну Привредног друштва уз претходну писану сагласност Привредног друштва.

(Напомена за наредни став: Уговара се ако је у питању стицање удела сразмерно доприносу настанку интелектуалне својине или у унапред фиксно утврђеним уделима – алтернативе 1 и 2 из члана 19. овог модела уговора)

Ако су резултати истраживања подобни да буду предмет заштите правом интелектуалне својине, Уговорне стране ће, пре њиховог објављивања, а ради заштите тог права, поднети пријаву за заштиту права интелектуалне својине надлежном органу, као и предузети друге радње потребне за ту заштиту, у складу са чланом 19. овог уговора.

У складу са временским оквиром утврђеним у Плану дисеминације, Докторанд ће благовремено у писаном облику обавестити Привредно друштво о предвиђеном објављивању резултата реализације Плана истраживања, и то најкасније _____ пре предвиђеног објављивања, са прецизним навођењем које резултате Плана истраживања намерава да објави. Ако се Привредно друштво не успротиви томе у року од _____, сматра се да је дало писану сагласност за објављивање тих резултата.

(Напомена за наредни став: Уговара се ако Привредно друштво стиче искључиво право интелектуалне својине – Алтернатива 3 из члана 19. овог модела уговора)

Датум објављивања резултата реализације Плана истраживања може се одложити на одређено време на захтев Привредног друштва, али не дуже од _____, како би се Привредном друштву омогућило да у овом року поднесе пријаву за заштиту права интелектуалне својине и предузме друге радње потребне за ту заштиту, у складу са чланом 19. овог уговора. Ако Привредно друштво у овом року не поднесе пријаву нити се изјасни, протеком овог рока сматра се да је дало писану сагласност за објављивање резултата реализације Плана истраживања.

Све публикације о истраживању које је предмет Плана истраживања ће садржати изричито навођење Привредног друштва, као уговорне стране која пружа подршку за реализацију истраживања.

Финансирање и начин плаћања

Члан 18.

Привредно друштво је дужно да обезбеди целокупна финансијска средства потребна за реализацију Плана истраживања у складу са чланом 7. овог уговора и Спецификацијом ресурса, која је саставни део овог уговора (Прилог 2).

Новчана накнада Докторанда биће плаћена на рачун Докторанда следећом динамиком _____ (унети динамику плаћања).

Друга финансијска средства која су предвиђена овим уговором и Спецификацијом ресурса из Прилога 2 овог уговора биће плаћена _____ (унети начин и динамику плаћања, са навођењем банковних рачуна и пословног имена банке).

[Пример за динамику и начин плаћања:

- 30% на дан потписивања овог уговора, на рачун бр. _____
код _____ (пословно име банке);
- 35% у року од 30 дана од дана потписивања овог уговора, на рачун бр. _____
код _____ (пословно име банке);
- 35% у року од 60 дана од дана потписивања овог уговора, на рачун бр. _____
код _____ (пословно име банке).]

Интелектуална својина

Члан 19.

Уговорне стране су сагласне да права интелектуалне својине која су стечена од стране Високошколске установе или Привредног друштва до дана закључења овог уговора, односно почетка имплементације Плана истраживања, остају искључива права те уговорне стране.

(Алтернатива 1: Удели сразмерни доприносу)

Уговорне стране су сагласне да ће право економског искоришћавања (комерцијализације) интелектуалне својине која буде настала на основу или у вези са извршавањем овог уговора утврдити сразмерно доприносу Уговорних страна, односно учешћу у стварању интелектуалне својине.

Ако се појединачни доприноси из става 2. овог члана не могу утврдити, тада учесници у настанку интелектуалне својине имају право на подједнаке уделе.

Критеријуми за утврђивање доприноса, односно учешћа у стварању интелектуалне својине, на основу којих се стиче удео у годишњим приходима оствареним економском искоришћавањем интелектуалне својине, су:

- економски допринос, који се одређује сразмерно уложеним финансијским средствима и другим економским ресурсима;
- радни допринос, који се одређује сразмерно уложеном раду и времену;
- креативни и иновативни допринос, који се одређује сразмерно степену креативности и оригиналности идеје, односно иновације;
- технички допринос, који се одређује сразмерно учешћу у развоју и имплементацији технологије и у решавању кључних техничких проблема.

(Алтернатива 2: Унапред утврђени фиксни удели)

Уговорне стране утврђују да ће право економског искоришћавања интелектуалне својине која буде настала на основу или у вези са извршавањем овог уговора међусобно расподелити у фиксним уделима, тако да Привредном друштву припада __%, Високошколској установи __% и Докторанду __% годишњих прихода остварених економским искоришћавањем интелектуалне својине.

(Алтернатива 3: Искључиво право једне стране – пример)

Уговорне стране су сагласне да ће право економског искоришћавања интелектуалне својине која буде настала на основу или у вези са извршавањем овог уговора припадати искључиво Привредном

друштву, уз обавезу плаћања годишње накнаде Докторанду у износу од __% и Високошколској установи у износу од __% од нето добити коју Привредно друштво оствари искоришћавањем интелектуалне својине на годишњем нивоу.

Високошколска установа и Докторанд задржавају право на некомерцијално коришћење интелектуалне својине у сврху наставе, истраживања и публикација.

Уговорне стране утврђују да се обрачун прихода од економског искоришћавања интелектуалне својине врши једном годишње (алтернатива: квартално, месечно), на основу укупних прихода остварених комерцијализацијом интелектуалне својине, умањених за директне трошкове одржавања и заштите права интелектуалне својине, а пре плаћања камата, пореза, амортизације и депресијације.

Уговорне стране су овлашћене на економско искоришћавање интелектуалне својине у уделима у складу са овим уговором под једнаким условима, без временских и просторних ограничења.

(Алтернатива)

Уговорне стране не могу самостално вршити право економског искоришћавање интелектуалне својине без претходне писане сагласности (алтернатива: претходног обавештавања) осталих уговорних страна.

Овлашћује се _____ (навођење уговорне стране) да спроведе поступак заштите права интелектуалне својине. Ова уговорна страна ће сносити трошкове поступка, укључујући трошкове пуномоћника, а друге две уговорне стране ће јој надокнадити свој део износа ових трошкова, сразмерно свом уделу у економском искоришћавању интелектуалне својине. Уговорне стране се обавезују да ће за време трајања и по окончању овог уговора сарађивати на заштити права интелектуалне својине која буде настала на основу или у вези са извршавањем овог уговора, пружањем потребних информација, гарантовањем за тачност података, обезбеђивањем потребне документације, неопходних сагласности, стручне и административне подршке и других потребних услуга у поступку заштите тог права.

Ако једна уговорна страна није заинтересована да поднесе пријаву за признавање права интелектуалне својине, друге уговорне стране слободне су да о свом трошку поднесу ту пријаву и изврше регистрацију и искоришћавање релевантних резултата рада.

Уговорне стране дужне су да продужавају заштиту интелектуалне својине, при чему свака страна сноси трошкове у висини сразмерно свом учешћу у праву на економско искоришћавање. Ови трошкови су директним трошкови одржавања и заштите интелектуалне својине, за које се умањује приход од економског искоришћавања интелектуалне својине, а пре расподеле међу Уговорним странама.

Уговорне стране се обавезују да пре нових улагања у развој и унапређење интелектуалне својине која настане на основу овог уговора размотре и одобре предлог унапређења.

У случају нових улагања у развој и унапређење постојеће интелектуалне својине, Уговорне стране се обавезују да поново размотре и, ако је потребно, ускладе висину удела у праву на економско искоришћавање, у складу са новим доприносима унапређењу, о чему ће сачинити анекс овог уговора.

(Алтернатива 1)

У случају нових улагања у развој и унапређење постојеће интелектуалне својине, Уговорне стране утврђују да право на економско искоришћавање ових унапређења задржава првобитни носилац права.

(Алтернатива 2)

У случају нових улагања у развој и унапређење постојеће интелектуалне својине, Уговорне стране утврђују да право на економско искоришћавање ових унапређења задржава првобитни носилац права, с тим да је у обавези да понуди лиценцу на унапређењима другим уговорним странама. Уговорне стране могу право економског искоришћавања интелектуалне својине уступити трећем лицу путем уговора о лиценци, која може бити искључива или неискључива, уз претходну писану сагласности других уговорних страна.

Уговорне стране могу, у циљу комерцијалне употребе интелектуалне својине, заједнички основати ново привредно друштво, на које ће пренети права економског искоришћавања интелектуалне својине која је предмет овог уговора или ће му уступити ова права путем уговора о лиценци. У овом новооснованом привредном друштву ће све стране имати власничке уделе, а висина удела, као и друга питања од значаја за организацију, управљање и међусобне односе страна у том привредном друштву, биће уређени посебним уговором о оснивању тог друштва.

Свака уговорна страна има право да предлаже и учествује у планирању и реализацији активности усмерених на промоцију интелектуалне својине и њеног комерцијалног потенцијала, у складу са договореним правилима и принципима заједничког наступа на тржишту.

Трајање Уговора

Члан 20.

Овај уговор ступа на снагу даном потписивања од стране Уговорних страна и важи _____ од дана потписивања.

Уговорне стране се могу договорити о продужењу рока важења овог уговора, и то закључењем Анекса овог уговора.

Раскид уговора

Члан 21.

Свака Уговорна страна може једнострано да раскине овај уговор у случају да било која од других Уговорних страна не извршава или грубо крши неку од својих уговорних обавеза, и то слањем писане изјаве о раскиду тој другој Уговорној страни, при чему се Уговор сматра раскинутим по истеку рока од _____ дана од дана пријема те изјаве од стране Уговорне стране којој је изјава послата, осим уколико та Уговорна страна у том додатном року испуни своју уговорну обавезу, односно отклони претходно извршену повреду Уговора.

Свака Уговорна страна има право на једнострано раскид овог уговора, без разлога, слањем писане

изјаве о раскиду другим Уговорним странама, са раскидним роком од _____ дана од дана пријема те изјаве од стране Уговорне стране којој је изјава послата. Уговорне стране су сагласне да у случају раскида уговора кривицом једне од Уговорних стране, друге две Уговорне стране имају право на накнаду штете.

Други начини престанка важења Уговора **Члан 22.**

Уговорне стране су сагласне да Уговор престаје да важи и ако Привредно друштво или Високошколска установа престану да постоје у складу са законом, без правног следбеника. Уговорне стране су сагласне да, уколико услед више силе било која од Уговорних страна буде спречена да испуни било коју од својих уговорних обавеза, и такво стање потраје дуже од _____ у континуитету, Уговор престаје да важи истеком тог периода, осим ако се Уговорне стране споразумеју да Уговор остаје на снази, а да се Уговорна страна која је погођена дејством више силе ослобађа извршења те своје обавезе током трајања више силе, о ком споразуму ће Уговорне стране закључити Анекс овог уговора.

Меродавно право и решавање спорова **Члан 23.**

Овај уговор је састављен и спровешће се у складу са прописима Републике Србије. На сва питања која нису уређена овим уговором, примењиваће се одредбе закона којима се уређују облигациони односи, правна заштита интелектуалне својине и пословна тајна. Уговорне стране су сагласне да ће евентуалне спорове који би настали из овог уговора покушати да реше споразумно, а уколико то не буде могуће, за решавање надлежан је суд у _____.

Завршне одредбе **Члан 24.**

Овај уговор је састављен у ____ () истоветна примерка, од којих по ____ () примерка припадају свакој Уговорној страни.

За Високошколску установу

За Привредно друштво

Докторанд

ПРИЛОГ 2

Спецификација ресурса

Назив истраживања: _____ (навести)

Докторанд: _____ (навести)

Привредно друштво: _____ (навести)

Високошколска установа: _____ (навести)

1. Просторије и услови рада

Тип просторије	Обезбеђује (ко)	Локација	Напомена

2. Опрема и софтвер

Опис опреме / софтвера	Обезбеђује (ко)	Локација/приступ	Напомена

3. Техничко и помоћно особље

Улога/опис задатка	Обезбеђује (ко)	Време ангажовања	Напомена

4. Финансијска средства

Намена	Обезбеђује (ко)	Износ / процена	Начин исплате

5. Узорци, подаци, лиценце

Ресурс	Обезбеђује (ко)	Опис / услови	Напомена

6. Остало

(навести друге ресурсе који нису обухваћени претходним категоријама)

ПРИЛОГ 3

План дисеминације резултата истраживања

Р. бр.	Очекивани резултат истраживања	Циљна публика/група	Начин дисеминације (канал/форма)	Временски оквир дисеминације	Одговорна страна	Ограничења / услови
1.						
2.						
3.						
...						

Напомене:

- Очекивани резултат истраживања обухвата конкретне налазе, прототипе и моделе, поступке, методологије, формуле, податке итд;
- Циљна публика може бити научна јавност, одређена индустрија или привредни сектор, надлежне институције, шира јавност и сл;
- Начин дисеминације обухвата научни рад, конференције и семинаре, веб-сајт, медији, билтене, pitch investing panel-е итд;
- Временски оквир дисеминације може бити одређени датум или временски опсег (нпр. месец или квартал – одређени месец/квартал у току године или рачунајући од почетка реализације Плана истраживања, одређена фаза истраживања или сличан одредиви начин);
- Одговорна страна: Докторанд, Привредно друштво (преко супервизора или другог лица), Високошколска установа (преко ментора или другог лица), заједнички тим;
- Ограничења/услови односе се на то да ли се захтева претходна сагласност, ограничење због пословне тајне, покретања поступка за заштиту права интелектуалне својине, рецензије и сл.

Додатак

Информативни пример обрачуна расподеле права економског искоришћавања интелектуалне својине (удела) и доприноса у настанку права интелектуалне својине насталих у оквиру реализације сарадње између привредног субјекта и високошколске установе

Високошколска установа, Привредно друштво и Докторанд заједнички су спровели истраживачки пројекат у области вештачке интелигенције. Пројекат је трајао три године и обухватио економска улагања, учешће у раду, креативно-иновативни и технички допринос.

Укупна процењена вредност пројекта: 120.000 ЕУР у РСД противвредности.

Доприноси Уговорних страна:

1. Економски допринос (утврђен на 30% од укупне вредности)

Укупно: $120.000 \text{ ЕУР} \times 50\% = 36.000 \text{ ЕУР}$

- Високошколска установа: $33,33\% = 12.000 \text{ ЕУР}$ ($33,33\% \times 36.000 \text{ ЕУР} = 12.000 \text{ ЕУР}$)
- Привредно друштво: $66,67\% = 24.000 \text{ ЕУР}$ ($66,67\% \times 36.000 \text{ ЕУР} = 24.000 \text{ ЕУР}$)
- Докторанд : $0\% = 0 \text{ ЕУР}$

2. Радни допринос (утврђен на 25% од укупне вредности)

Укупно 2.000 радних сати

Укупно : $120.000 \text{ ЕУР} \times 25\% = 30.000 \text{ ЕУР}$

- Високошколска установа: 200 сати (10% од укупних сати)
- Привредно друштво: 100 сати (5% од укупних сати)
- Докторанд: 1.700 сати (85% од укупних сати)

Полази се од претпоставке да је вредност радног сата Високошколске установе и Привредног друштва два пута већа у односу на радни сат Докторанда.

- Високошколска установа: $200 \text{ сати рада} \times 2 = 400 \text{ јединица}$
- Привредно друштво: $100 \text{ сати рада} \times 2 = 200 \text{ јединица}$
- Докторанд: $1.700 \text{ сати рада} \times 1 = 1.700 \text{ јединица}$

Укупно јединица = $400 + 200 + 1.700 = 2.300 \text{ јединица}$

Обрачун новчане вредности по јединици: $30.000 \text{ ЕУР} \div 2.300 \text{ јединица} = 13,04 \text{ ЕУР по јединици}$

- Високошколска установа: $400 \times 13,04 = 5.217 \text{ ЕУР}$
- Привредно друштво: $200 \times 13,04 = 2.609 \text{ ЕУР}$
- Докторанд: $1.700 \times 13,04 = 22.174 \text{ ЕУР}$

3. Креативни и иновативни допринос (утврђен на 35% од укупне вредности)

Укупан: $120.000 \text{ ЕУР} \times 35\% = 42.000 \text{ ЕУР}$

- Високошколска установа: 30% за израду методологије и теоријских основа = 12.600 ЕУР ($30\% \times 42.000 \text{ ЕУР} = 12.600 \text{ ЕУР}$)
- Привредно друштво: 10% на име развоја кључних функционалности и модела практичне примене = 4.200 ЕУР ($10\% \times 42.000 \text{ ЕУР} = 4.200 \text{ ЕУР}$)
- Докторанд: 60% на име разраде идеје, иновативног приступа решавању проблема и примене кроз истраживање = 25.200 ЕУР ($60\% \times 42.000 \text{ ЕУР} = 25.200 \text{ ЕУР}$)

4. Технички допринос (утврђен на 10% од укупне вредности)

Укупан : $120.000 \text{ ЕУР} \times 10\% = 12.000 \text{ ЕУР}$

- Високошколска установа: 25% за истраживање и анализу = 3.000 ЕУР ($25\% \times 12.000 \text{ ЕУР} = 3.000 \text{ ЕУР}$)
- Привредно друштво: 50% на име имплементације технологије, развоја софтверског решења и решења техничких изазова = 6.000 ЕУР ($50\% \times 12.000 \text{ ЕУР} = 6.000 \text{ ЕУР}$)
- Докторанд : 25% на име развоја прототипа, тестирања и прилагођавања = 3.000 ЕУР ($25\% \times 12.000 \text{ ЕУР} = 3.000 \text{ ЕУР}$)

Табеларни приказ расподеле права економског искоришћавања интелектуалне својине (удела) сразмерно доприносу

Критеријум	Високошколска установа	Привредно друштво (%)	Докторанд (%)
Економски допринос (30%)	33,33 % (12.000 ЕУР)	66,67 % (24.000 ЕУР)	0 % (0 ЕУР)
Радни допринос (25%)	10 % (5.217 ЕУР)	5 % (2.609 ЕУР)	85 % (22.174 ЕУР)
Креативни и иновативни допринос (35%)	30 % (12.600 ЕУР)	10 % (4.200 ЕУР)	60 % (25.200 ЕУР)
Технички допринос (10%)	25 % (3.000 ЕУР)	50 % (6.000 ЕУР)	25 % (3.000 ЕУР)
Укупна (100%)	27,35 % (32.817 ЕУР)	37,67 % (36.809 ЕУР)	41,98 % (50.374 ЕУР)

Алтернативне:

Ако се доприноси не могу тачно утврдити, интелектуална својина би се делила подједнако међу учесницима у висини од 33,33% удела сваке од уговорних страна, тј. по 39.996 ЕУР.

www.startech.org.rs